

„DNB Latvijas barometra” apraksts

„DNB Latvijas barometrs” ir Latvijas iedzīvotāju noskaņojuma, viedokļu un attieksmes pret dažādiem sociāliem, ekonomiskiem u.c. jautājumiem pētījums, kurš ietver arī dažādu sfēru pazīstamu ekspertu vērtējumu un cēloņsakarību analīzi.

„DNB Latvijas barometrs” tiek veidots katru mēnesi, un tajā tiek pētītas konkrētā brīža aktuālākās norises. Paralēli katrā no aptaujām sabiedrībai tiek uzdots arī indikatoru jautājumu kopums, kas norāda uz vispārējā sabiedrības noskaņojuma izmaiņām.

Dati tiek iegūti SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi katru mēnesi tiek aptaujāti ne mazāk kā 1000 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā. Izlase ir reprezentatīva attiecībā pret ģenerālo kopumu. Pētījuma statistiskā kļūda kopējiem atbilžu sadalījumiem nepārsniedz + / - 3% robežas.

„DNB Latvijas barometra” Nr.74 satura rādītājs

Informācija par „DNB Latvijas barometru” 1

I DAĻA - INDIKATORI

Kopējais sabiedrības noskaņojums 3

Tagadnes un nākotnes vērtējums 3

Kopējās situācijas attīstības vērtējums 4

Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums 4

Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums 6

Iespēju atrast labu darbu vērtējums 7

Valdības darba vērtējums 7

II EKSPERTU KOMENTĀRI PAR INDIKATORIEM

Dagmāra Beitnere - Le Galla, Margarita Dunska, Raita Karnīte, Deniss Hanovs, Arnis Kaktiņš, Oļegs Krasnopjorovs ..8

III DAĻA – ASOCIĀCIJAS AR LATVIJU

Apmierinātība ar dzīvi Latvijā 12

Latvijas raksturojums 13

Uzskati par patriotisma izpausmēm 14

Valsts svētku svinēšanas paradumi 15

Cilvēki, ar kuriem lepojas 17

IV DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR ASOCIĀCIJĀM AR LATVIJU

Ivars Austers, Margarita Dunska, Raita Karnīte, Roberts Ķīlis, Dace Melbārde, Oļegs Krasnopjorovs, Klāvs Sedlenieks, Ieva Strode 20

PIELIKUMI

Aptaujas tehniskā informācija 24

Aptaujā izmantotā anketa 25

„DNB Latvijas barometra” Nr.74 vajadzībām veikto aptauju tehniskā informācija

Aptaujas dati iegūti pētījumu centra SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā laika posmā no 17.10.2014. līdz 30.10.2014. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās, tika aptaujāti 1004 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā.

I DAĻA – INDIKATORI

„DNB Latvijas barometra” Nr.74 galvenie rezultāti

Saskaņā ar „DNB Latvijas barometra” Nr.74 datiem iedzīvotāju noskaņojums oktobrī ir kļuvis nedaudz pesimistiskāks, un lielākais kritums vērojams Kopējās situācijas attīstības vērtējumā. Tiesa, ar nākotnes prognozēm saistītie aspekti oktobrī vērtēti nedaudz atzinīgāk vai tāpat kā septembrī, līdz ar to Nākotnes vērtējuma indekss ir palicis septembra līmenī.

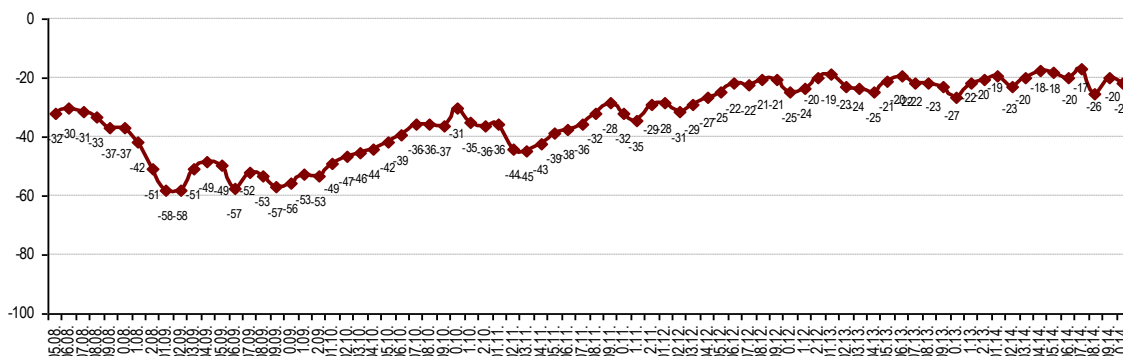
- Kā jau tika norādīts, lielāko kritumu oktobrī ir piedzīvojis **Kopējās situācijas attīstības vērtējuma** indekss, kurš ir atgriezies 2014.gada augusta līmenī (augustā: -28, septembrī: -17, oktobrī: -28).
- Kritiskāk nekā pirms mēneša vērtēta arī **pašreizējā Latvijas ekonomikas situācija**: tikai 2% respondentu uzskatīja to par labu (septembrī: 3%), bet 54% atbildēja, ka tā ir slikta (septembrī: 50%). Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma indekss mēneša laikā ir zaudējis četrus punktus (no -29 līdz -33).
- Savukārt, domājot par iespējamām **izmaiņām Latvijas ekonomikā pēc gada**, iedzīvotāji bijuši noskaņoti nedaudz optimistiskāk nekā septembrī: indekss turpina nedaudz pieaugt un oktobrī ir -18 (augustā: -27, septembrī: -20). Tiesa, tas joprojām ir ievērojami zemāks nekā 2014.gada jūlijā, kad indekss bija -6.
- Nedaudz optimistiskāki respondenti bijuši arī savās **prognozēs par Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstību**: indekss no -5 septembrī ir pakāpies līdz -3 oktobrī.
- Visbiežāk savas **ģimenes pašreizējo materiālo situāciju** respondenti raksturoja kā „viduvēju” (54%). To, ka viņu ģimenes materiālā situācija ir laba, atzina 11%, bet 34% to uzskatīja par sliktu. Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma indekss 2014.gada oktobrī ir nokritis līdz -15 (septembrī: -13).
- Savukārt savās **prognozēs par materiālā ģimenes stāvokļa attīstību** iedzīvotāju viedokļos nav vērojamas atšķirības ar septembri: gan oktobrī, gan septembrī Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes vērtējuma indekss ir +2.
- Aptaujas dati liecina, ka 2014.gada oktobrī **Darba izredžu** vērtējuma indekss ir pakāpies līdz -42, kas ir augstākais novērotais rādītājs kopš 2008.gada novembra. Par labām iespējām Latvijā atrast labu darbu uzskatīja 5%, bet par sliktām – 62%.
- Kritiskāka attieksme nekā pirms mēneša oktobrī pausta pret Latvijas **valdības darbu**: Valdības darba vērtējuma indekss ir nokritis līdz -37 (septembrī tas bija pakāpies līdz -34).

Mēneša laikā notikušās izmaiņas (09.2014.-10.2014.)	
KOPĒJIE INDEKSI	izmaiņas punktos
Kopējā noskaņojuma INDEKSS	 -2
Tagadnes vērtējuma INDEKSS	 -3
Nākotnes vērtējuma INDEKSS	 0
APAKŠINDEKSI	izmaiņas punktos
Kopējās situācijas attīstības vērtējums	 -11
Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējums	 -4
Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums	 +2
Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes	 +2
Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums	 -2
Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes	 0
Darba izredžu vērtējums	 +1
Valdības darba vērtējums	 -3

Tabulā attēlotas mēneša laikā notikušās izmaiņas (starpība punktos) "DNB Latvijas barometra" ietvaros mērītajos indeksos. Visi indeksi var svārstīties no +100 (visi vērtējumi pozitīvi) līdz -100 (visi vērtējumi negatīvi).

Kopējais sabiedrības noskaņojums

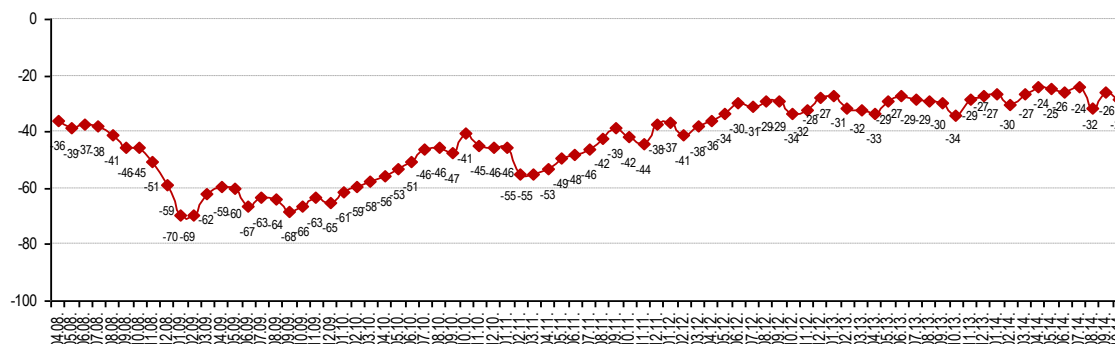
Kopējā noskaņojuma INDEKSS

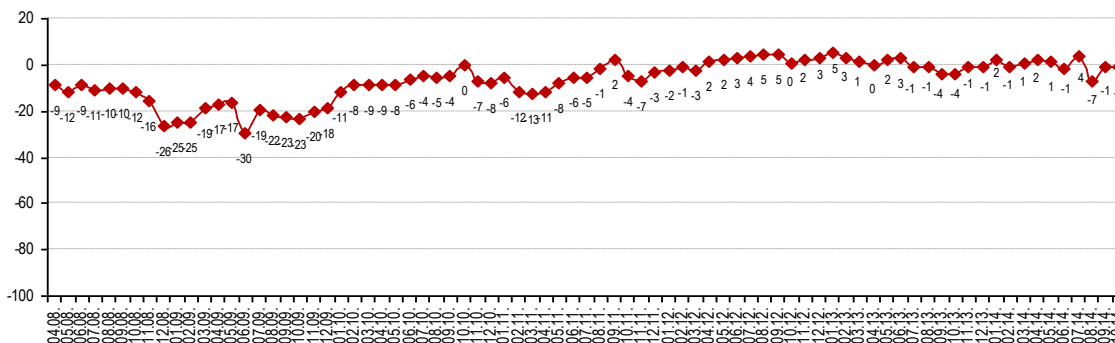
„DNB Latvijas barometra” Nr.74 rezultāti liecina, ka 2014.gada oktobrī iedzīvotāju noskaņojums bija nedaudz pesimistiskāks nekā septembrī: Kopējā noskaņojuma indekss no -20 septembrī ir nokritis līdz -22 oktobrī. Tiesa, tas joprojām ir augstāks rādītājs nekā 2014.gada augustā, kad indekss bija -26.

Tagadnes un nākotnes vērtējums

Tagadnes vērtējuma INDEKSS

Nākotnes vērtējuma INDEKSS

Nedaudz kritiskāk nekā septembrī oktobrī iedzīvotāji vērtējuši tagadni: Tagadnes vērtējuma indekss ir nokritis par trīs punktiem un ir -29 (septembrī: -26). Savukārt Nākotnes vērtējums, salīdzinājumā ar septembra datiem, nav mainījies – gan septembrī, gan oktobrī Nākotnes vērtējuma indekss bija -1.

Kopējā noskaņojuma indekss ir aprēķināts, balstoties uz „DNB Latvijas barometra” iegūtajiem rādītājiem par iedzīvotāju attieksmi pret kopējo situāciju Latvijā, valdības darbu, ekonomikas stāvokli un tā attīstības tendencēm, darba iespējām, kā arī iedzīvotāju materiālā stāvokļa pašvērtējumu. Kopējā noskaņojuma indekss ir iegūts no 8 apakšindeksiem, kas detalizētāk analizēti tālāk materiālā. Indekss var svārstīties no +100 (visi vērtējumi pozitīvi) līdz -100 (visi vērtējumi negatīvi).

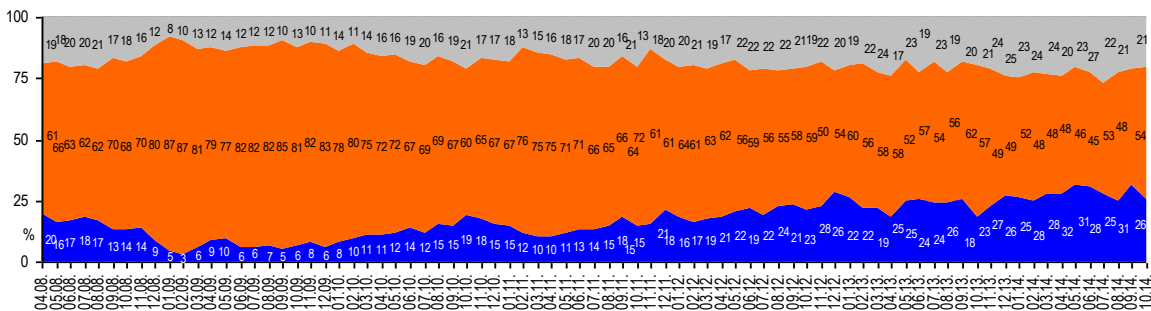
Tagadnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 6 apakšindeksiem (kopējas situācijas attīstības vērtējuma, pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma, ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena, pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma, darba izredžu vērtējuma un valdības darba vērtējuma indeksa). Nākotnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 2 apakšindeksiem (Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes un ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes).

Kopējās situācijas attīstības vērtējums

Vai, Jūsaprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

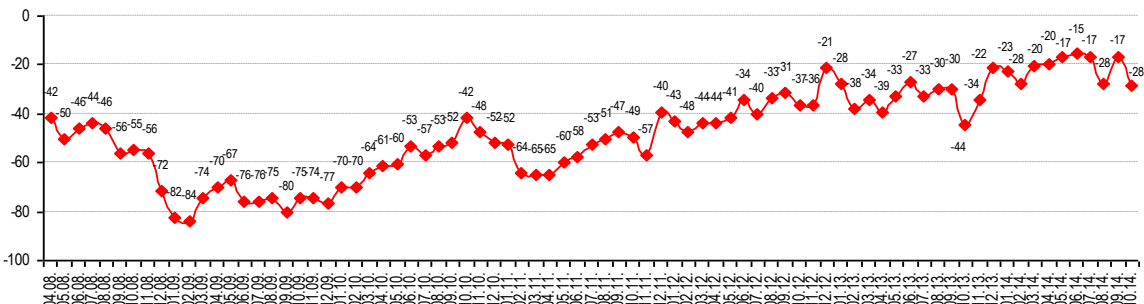
Grūti pateikt
Nepareizā
Pareizā

Visi respondenti

Kopējās situācijas attīstības vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Aptuveni 1/4 (26%) respondentu pauda uzskatu, ka kopumā situācija Latvijā attīstās pareizā virzienā, kas ir nedaudz retāk nekā pirms mēneša, kad tā domāja 31%. To, ka situācija attīstās nepareizā virzienā, norādīja 54% (septembrī 48%). Kopējās situācijas attīstības vērtējuma indekss oktobrī ir nokritis līdz augusta līmenim: -28 (oktobrī tas bija -17).

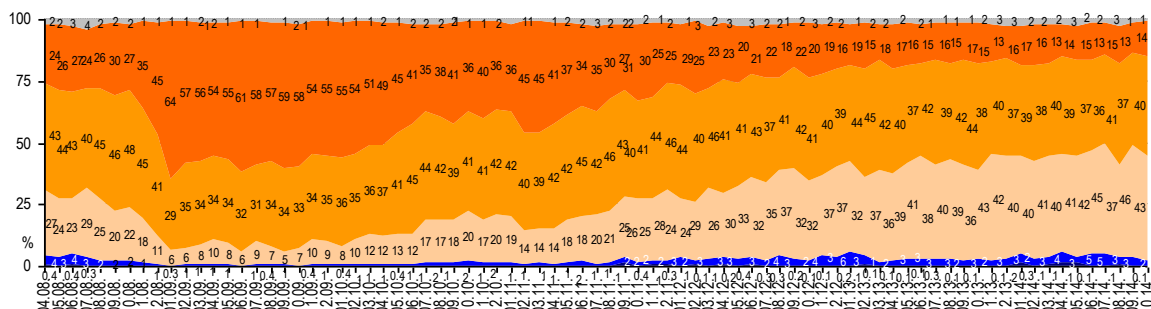
Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums

Pašreizējā Latvijas ekonomiskā stāvokļa vērtējums

Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

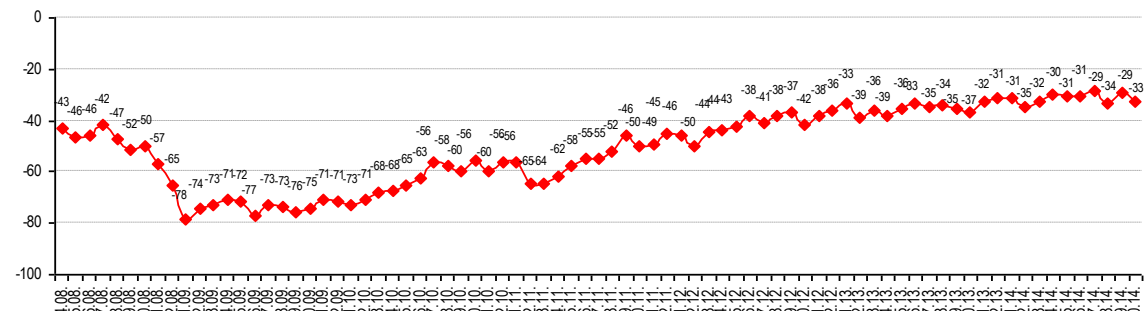
Grūti pateikt
Ļoti slikts
Drīzāk slikts
Viduvējs
Drīzāk labs
Ļoti labs

Visi respondenti

Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Kritiskāk nekā pirms mēneša 2014.gada oktobrī vērtēts arī pašreizējais Latvijas ekonomikas stāvoklis – uzskatu, ka tas ir labs („*ļoti labs*” un „*drīzāk labs*”), pauda tikai 2% aptaujāto (septembrī 3%) Latvijas iedzīvotāju. Par sliktu („*ļoti slikts*” un „*drīzāk slikts*”) pašreizējo ekonomisko situāciju uzskatīja 54% (septembrī 50%). Nedaudz vairāk kā 2/5 (43%) respondentu norādīja, ka Latvijas ekonomikas stāvoklis šobrīd ir „*viduvējs*” (septembrī 46%). Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma indekss ir -33 (septembrī: -29).

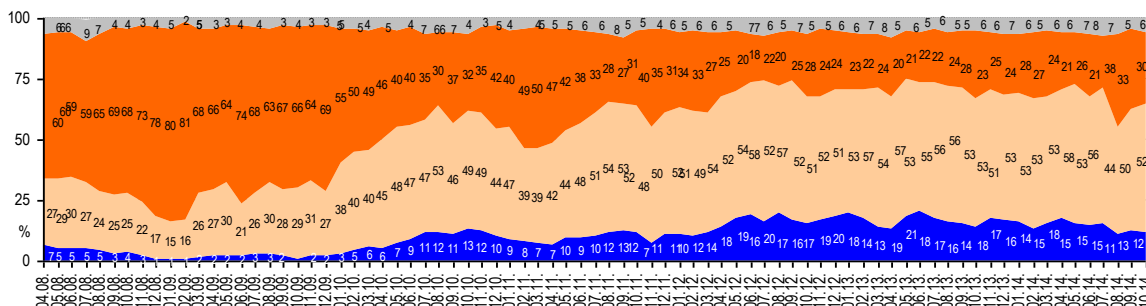
Apakšindeksi atspoguļo pozitīvo un negatīvo vērtējumu īpatsvaru starpību, kur daļēji pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums (%) ir reizināts ar koeficientu 0.5, bet pilnībā pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums - ar koeficientu 1. Līdz ar to indekss var svārstīties robežās no +100 līdz -100.

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums

Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

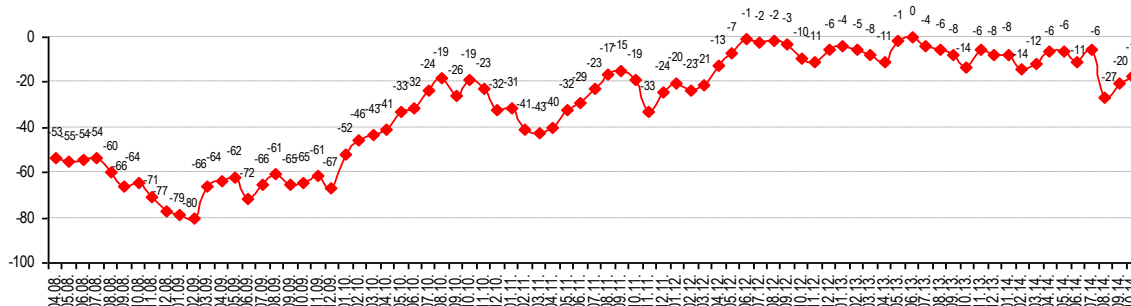
- Grūti pateikt
- Pasliktinās
- Nemainās
- Uzlabojas

Visi respondenti

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena INDEKSS

Visi respondenti

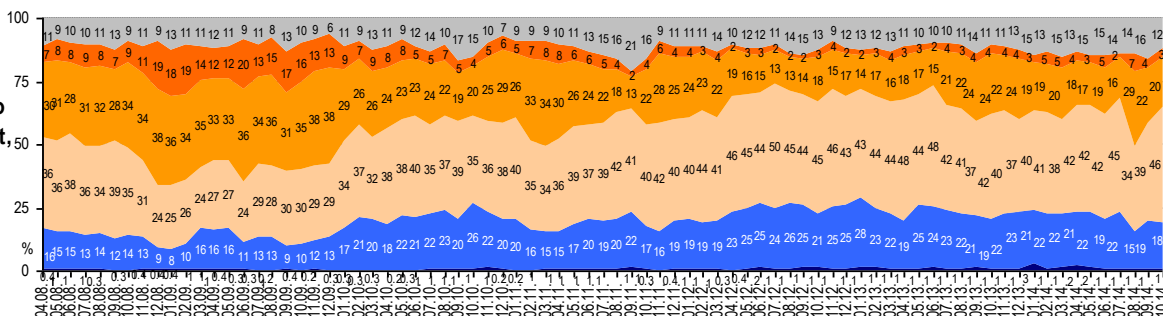
Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virzienam oktobrī sniegti nedaudz optimistiskāki vērtējumi nekā septembrī: indekss pēc kritiena 2014.gada augustā lēnām uzlabojas un oktobrī ir -18 (augustā: -27, septembrī: -20). Tiesa, tas joprojām ir ievērojami zemāks nekā 2014.gada jūlija rādītājs, kad indekss bija -6. Viedokli, ka ekonomikas stāvoklis kopumā uzlabojas, pauda 12%, 30% atbildēja, ka tā pasliktinās, bet 52% - ka nemainās.

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognoze

Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

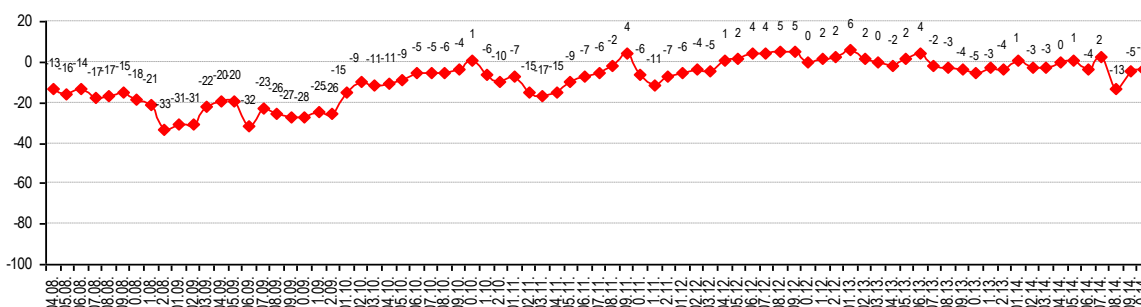
- Grūti pateikt
- Ievērojami pasliktināties
- Drīzāk pasliktināties
- Nebūs mainījies
- Nedaudz uzlabojies
- Ievērojami uzlabojies

Visi respondenti

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

Visi respondenti

Nelielas pozitīvas izmaiņas 2014.gada oktobrī vērojamas arī Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozē: indekss no -5 ir pakāpies līdz -3. Aptuveni 1/5 (19%) respondentu uzskatīja, ka ekonomiskā situācija pēc gada būs uzlabojusies (septembrī tā domāja 20%), bet 23% norādīja, ka tā būs pasliktinājusies (septembrī: 26%). Visbiežāk (46%) respondenti atbildēja, ka, viņuprāt, Latvijas ekonomikas stāvoklis pēc gada nebūs mainījies (septembrī: 39%).

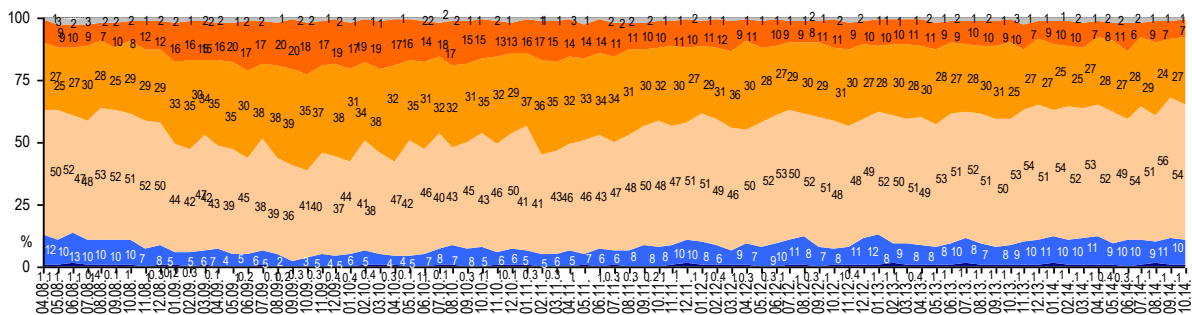
Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsprāt, tas ir...

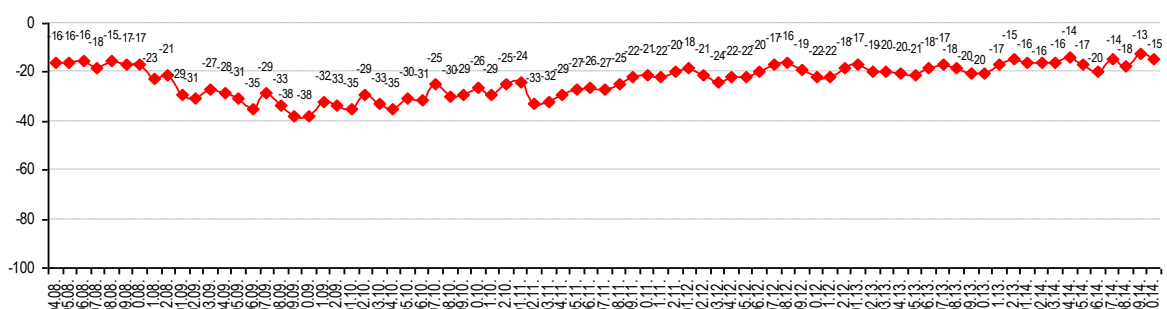
- Grūti pateikt
- Ļoti slikts
- Drīzāk slikts
- Viduvējs
- Drīzāk labs
- Ļoti labs

Visi respondenti

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

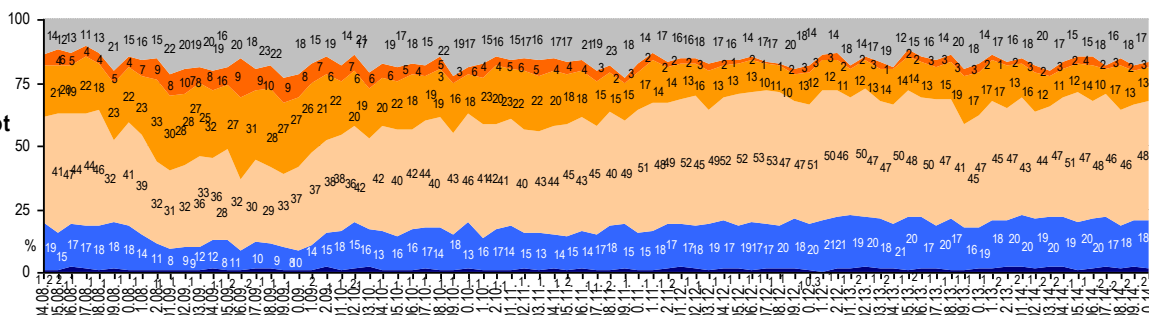
Nedaudz kritiskāk nekā pirms mēneša iedzīvotāji vērtējuši savas ģimenes pašreizējo materiālo stāvokli: 11% atbildēja, ka tas ir labs („*ļoti labs*” vai „*drīzāk labs*”) (septembrī: 12%), bet 34% - ka slikts („*ļoti slikts*” un „*drīzāk slikts*”) (septembrī: 31%). Vairākums (54%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju savas ģimenes materiālo stāvokli raksturoja kā viduvēju (septembrī: 56%). Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma indekss 2014.gada oktobrī ir nokritis līdz -15 (septembrī: -13).

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognoze

Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsprāt, visdrīzāk būs...

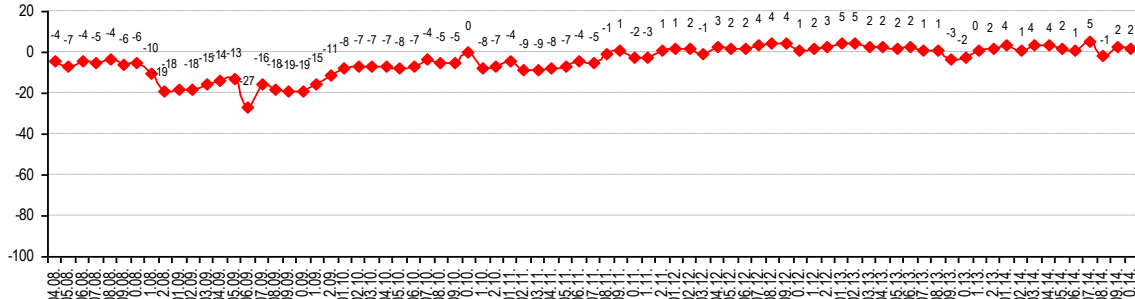
- Grūti pateikt
- Ievērojami pasliktinājies
- Drīzāk pasliktinājies
- Nebūs mainījies
- Nedaudz uzlabojies
- Ievērojami uzlabojies

Visi respondenti

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

Visi respondenti

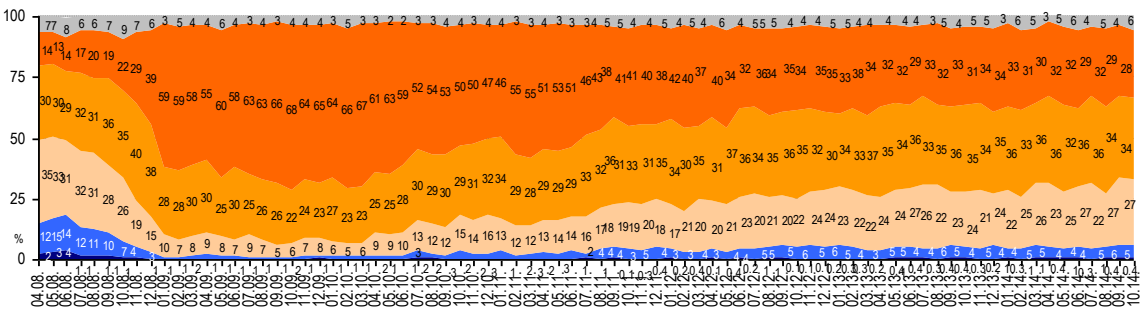

Būtiskas izmaiņas oktobrī, salīdzinājumā ar septembri, nav vērojamas ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozēs: gan septembrī, gan oktobrī indekss ir +2. To, ka ģimenes materiālā situācija pēc gada būs pasliktinājusies, norādīja 16% (septembrī: 15%), bet 20% uzskatīja, ka ģimenes finansiālais stāvoklis pēc gada būs uzlabojies (septembrī: 20%). Visbiežāk atbildēts, ka situācija nebūs mainījusies (48%).

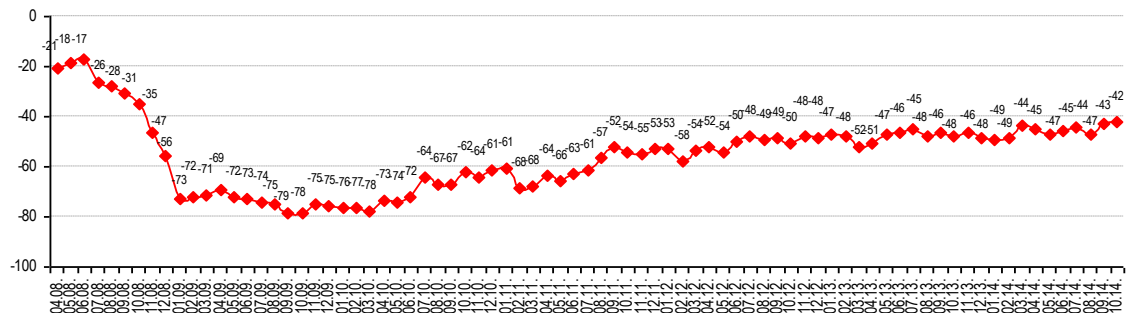
Iespēju atrast labu darbu vērtējums

Kādas, Jūsaprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsaprāt, tās ir...

Grūti pateikt
 Ļoti sliktas
 Drīzāk sliktas
 Viduvējas
 Drīzāk labas
 Ļoti labas
 Visi respondenti

Darba izredžu vērtējuma INDEKSS

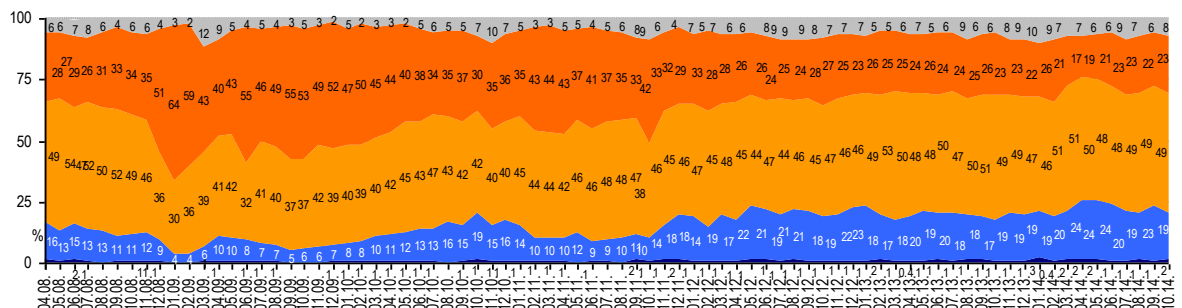

Saskaņā ar „DNB Latvijas barometra” Nr.74 rezultātiem nedaudz optimistiskāk nekā pirms mēneša vērtētas izredzes Latvijā atrast labu darbu: 5% tās uzskatīja par labām (septembrī: 6%), bet 62% - par sliktām (septembrī: 63%). Darba izredžu vērtējuma indekss ir vēl nedaudz pakāpies un oktobrī ir -42, kas ir augstākais rādītājs kopš 2008.gada novembra (iepriekš indekss bija robežās no -79 līdz -43).

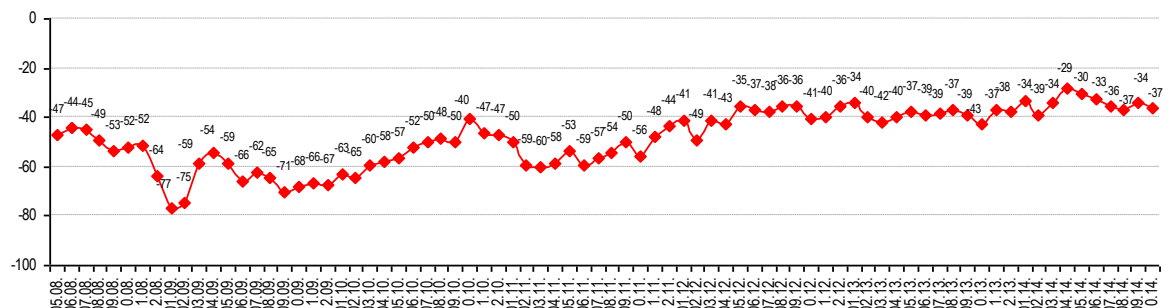
Valdības darba vērtējums

Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

Grūti pateikt
 Pilnībā neapmierināts
 Drīzāk neapmierināts
 Drīzāk apmierināts
 Pilnībā apmierināts
 Visi respondenti

Valdības darba vērtējuma INDEKSS

Nedaudz kritiskāka attieksme nekā pirms mēneša pausta pret Latvijas valdības darbu. Atzinīgi valdības sniegumu oktobrī vērtējuši 21%, bet negatīvi – 72% (septembrī attiecīgi 24% un 71%). Valdības darba vērtējuma indekss ir nokritis līdz -37 (septembrī tas bija pakāpies līdz -34).

II DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR INDIKATORIEM

Dagmāra Beitnere - Le Galla, Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūta vadošā pētniece

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums jau vairāku gadu garumā saglabājas nemainīgi kritisks, un pozitīvas izmaiņas vērtējumā saskatāmas tikai ar vairāku gadu perspektīvu - tas ir ar finanšu krīzes periodu.

„DNB Latvijas barometra” pētījums liecina, ka pārāk liela daļa aptaujāto neizjūt izmaiņas Latvijas ekonomikā. Tā ir indikācija, kas norāda, ka valdībai pietrūkst komunikācijas iemaņu, lai atskaitītos par paveikto un to, kur tā redz progresu, tā iedrošinot arī sabiedrību saskatīt panākumus. Tā „veiksmes stāsts” ir ieguvis rūgtas ironijas atbalsi.

Latvijas valdība hroniski nespēj komunicēt ar sabiedrību, pat ja arī Ministru kabineta vadība „vai ikkatru rītu ir redzama televīzijas ekrānos”. Tā ir hroniska nespēja skaidrot, kas paveikts un ko tas dos. Nopietnas reformas vai attīstības virzība nereti ir ieraugāma ilgtermiņā. Arī tas jāmeklē skaidrot. Stāstīt, līdz sabiedrība sadzird. Iespējams, mediji nav ieinteresēti šāda veida ziņās. Nav saprotama šāda nesazobe.

Valdībai ir jāspēj politiski vadīt valsti. Tas nozīmē arī „māku komunicēt” – skaidrot un veidot izpratni par valsts pārvaldes veikumiem un to, ko tie dos ilgtermiņā.

Patlaban tā ir viena no lielākajām problēmām daudzās valstīs - politiskie līderi nespēj sabiedrībai dod skaidrāku priekšstatu par to, kas sagaida mūs nākotnē.

Tāpat piesardzībā, vērtējot ģimenes finansiālo stāvokli un prognozes, ir saskatāmas pozitīvas izmaiņas, taču tās ir pārāk niecīgas. Ar tādu vērtējumu valdībai būs problēmas rosināt demogrāfijas jautājumu. Tieši nedrošība par savas ģimenes finansiālo stāvokli ir lielākā problēma demogrāfijas bedres pārvarēšanai. Nedrošība un nestabilitāte, raugoties nākotnē, ir cilvēku emocionāla reakcija uz politiskajiem notikumiem.

Margarita Dunska, Dr.oec. Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātes profesore

Acīmredzot politiskā un ekonomiskā situācija Latvijā nav tik stabila, lai iedzīvotāju noskaņojums arī būtu samērā stabils un līdzsvarots. „DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultāti ļoti labi atspoguļo šo nestabilitāti. Arī pirms tam, komentējot pētījuma rezultātus, nācies atzīmēt, ka noskaņojumam ir tendence viļņveidīgi mainīties. Šoreiz gan diezgan krasas svārstības notiek katru mēnesi. Pēc ļoti ievērojama noskaņojuma pasliktināšanās augustā, īpaši, vērtējot Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņas (indekss bija nokritis par 21 punktu), septembrī tas kopumā bija uzlabojies gan šajā indikatorā, gan kopējās situācijas attīstības novērtējumā. Un, ja augustā nokritās visi indeksi, tad septembrī tie visi uzlabojās - un diezgan būtiski. Tiesa, jau oktobrī atkal gandrīz visi rādītāji pasliktinājās, un svārstības vērtējumos ir lielas. Kopējās situācijas attīstības novērtējums pilnībā atgriezās augusta pozīcijās: septembrī indekss pieauga par 11 punktiem, oktobrī nokrita par 11 punktiem. Tādas svārstības divu mēnešu periodā, manuprāt, pētījuma laikā vēl netika novērotas. Pateicoties tam, ka citos rādītājos kritiskā attieksme nepieauga tik strauji, kopējā noskaņojuma indekss samazinājās par diviem punktiem, bet nākotnes vērtējums palika nemainīgs. Droši vien šādu nestabilitāti vērtējumos var saistīt gan ar notikušajām vēlēšanām, gan ar jaunas valdības veidošanu, kas notika tieši aptaujas veikšanas laikā, gan ar tradicionālo rudens un tuvojošās ziemas ietekmi uz cilvēku noskaņojumu. Katrā ziņā vairs nevar runāt par kādām noteiktām tendencēm noskaņojuma izmaiņās – pēdējo mēnešu laikā tas ir kļuvis diezgan nestabils un svārstīgs.

Raita Karnīte, Ekonomikas prognožu centra valdes locekle

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījuma datos dominē sarkanā krāsa – „pazeminājums”. Taču tās nav tik būtiskas, un ekonomiskās attīstības prognožu rādītājos redzams neliels, bet tomēr uzlabojums. Visvairāk (par 11 punktiem) krities kopējās situācijas attīstības vērtējums – tā neapšaubāmi ir vilšanās pazīme, taču ticība gaišākai nākotnei Latvijas sabiedrībā neizzūd.

Noskaņojuma maiņu oktobrī varētu skaidrot ar vēlēšanu rezultātiem, kas liecināja, ka princis baltā zirgā nav ievēlēts un būtiskas izmaiņas valsts pārvaldībā nav gaidāmas. Zīmīgi, ka arī valdības darba vērtējums ir atkal pasliktinājies. Ņemot vērā valdības rosīgo un visumā pārliecinošo darbību pēc vēlēšanām, var cerēt, ka novembra vērtējumi uzlabosies.

Jāpatur prātā, ka rādītāju izmaiņas kopumā ir niecīgas, salīdzinot ar rādītāja negatīvo vērtību kopumā (izņemot nākotnes vērtējuma indeksu, kura vērtība svārstās ap nulli). Otrs būtisks novērojums – tagadnes situācijas vērtējumi uzlabojas, bet ļoti lēni. Turklāt sāk iezīmēties trešā būtiskā tendence – nākotnes vērtējuma indekss sāk lēni virzīties uz leju.

Dr. art., Deniss Hanovs, RSU profesors, Komunikācijas fakultāte

„DNB Latvijas barometra” pētījums, manuprāt, izgaismo ļoti būtisku ekonomikas attīstības uztveres iezīmi: Latvijas iedzīvotāji atrodas krustcelēs un nemitīgā pārmaiņu telpā. Mums kā sabiedrībai ir tieksme uz pesimistisko uztveri, bet vienlaicīgi saglabājas motivācija mainīt apkārtējo vidi, apstākļus un arī savu vietu Latvijā. Mūs mazāk interesē gan vides pieejamība citiem (kas nav ekonomiski aktīvi), gan vides problemātika. Tomēr pēc pētījuma varētu apgalvot, ka Latvija ir iespēju zeme un telpa, kura pārmaiņas ne tikai ir gaidītas, bet arī tiek īstenotas. Manuprāt, ir būtiski apzināties, ka dzīves kvalitāte ir ne tikai ekonomisko IKP datu dinamika, bet, kā to ilustrē pētījums, arī cilvēku komunikācijas kultūra.

Latvijas iedzīvotāji ir visai aktīvi publiskā telpā. Tiesa, lielākoties simboliskās politikas telpā, nevis vides sakārtošanas ziņā. Latvijas sabiedrība ir arī izteikta atcerēšanas kultūra, kuras pagātnē ir svarīgs nākotnes identitātes un plānu elements. Saikne ar pagātni tomēr ir lielākoties saistīta ar savu etnisko kopienas. Dialogs par vēsturi, manuprāt, vēl nav izteikts un aktīvs.

Kopumā varētu apgalvot, ka mēs joprojām esam pārmaiņu un lūzumpunkta sabiedrība, kas atrodas starp pagātni un mūsdienas Eiropas straujām pārmaiņām, kuras mūs gan aizrauj, gan piedāvā iespējas, gan arī biedē un satrauc. Mēs joprojām atklājam pasauli pēc garas pauzes.

Arnīs Kaktiņš, tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra „SKDS” direktors

„DNB Latvijas barometra” pētījums 2014.gada oktobrī ir pirmā veiktā aptauja pēc 12.Saeimas vēlēšanām. Ņemot vērā šī pētījuma ietvaros mērīto atsevišķu sabiedrības noskaņojumu indikatoru specifiku (piemēram, atbildes uz jautājumu „vai situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?”), nav šaubu, ka oktobra noskaņojuma indeksi mums netieši vēsta arī par sabiedrības apmierinātību ar vēlēšanu rezultātiem.

Diemžēl jāatzīst, ka ne kopējais sabiedrības noskaņojuma indekss, ne tie atsevišķie rādītāji, kas tiešāk būtu saistāmi ar attieksmi par vēlēšanu iznākumu, oktobra otrajā pusē īpaši nav uzlabojušies. Ir pat otrādi – kopējās situācijas attīstības indekss salīdzinājumā ar septembri ir samazinājies par 11 punktiem (ja septembrī 31% aptaujāto norādīja, ka situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā virzienā, tad oktobrī pēc vēlēšanām tādi ir vairs tikai 26%). Diez vai tas liecina, ka sabiedrības vairākums ar sajūsmu ir uztvēris jauno mandātu sadalījumu Saeimā, kas nepārprotami liecināja, ka pie varas (varbūt ar sīkām izmaiņām) paliks vecā valdošā koalīcija (aptaujas laikā jaunā/vecā valdība vēl tikai tika veidota). Manuprāt, šis ir spilgts rādītājs, ka sabiedrības vairākumā ar Saeimas vēlēšanu iznākumu tomēr nav apmierināts, un tas nav spējis mūs izsūtīt no nepārprotamās pesimisma trajektorijas.

Nedaudz labāka aina ir divos citos indikatoros, kurus, manuprāt, varētu ietekmēt vēlēšanu iznākums. Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes indekss ir palicis nemainīgs, bet Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes indekss ir uzlabojies par diviem punktiem. Tas gan, ņemot vērā šo indeksu svārstību parastās amplitūdas, nebūtu jāuzskata par īpašu sabiedrības optimisma pieaugumu. Vēl šī gada jūlijā Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes indekss bija pat par pieciem punktiem augstāks nekā patlaban. Līdz ar to es šos rādītājus interpretētu šādi - vēlēšanu rezultāti nav īpaši ietekmējuši to, kā Latvijas iedzīvotāji redz valsts ekonomikas un sava personīgā materiālā stāvokļa attīstību nākamajos 12 mēnešos. Taču šeit ir svarīgi uzsvērt, ka atbilstoši „DNB Latvijas barometra” mērījumu datiem lielākā daļa iedzīvotāju šīs perspektīvas neredz optimistiski.

Līdz ar to jāsecina, ka nupat aizvadītās vēlēšanas nav realizējušas tām teorētiski piemītošo potenciālo iespēju būtiski mainīt sabiedrības noskaņojumu trajektoriju. Kā pirms, tā arī pēc vēlēšanām vairākums iedzīvotāju vēl aizvien atrodas pesimisma zonā.

Dr.oec. Oļegs Krasnopjorovs, Latvijas Bankas ekonomists

Kopējais sabiedrības noskaņojums turpina svārstīties tuvu sešu gadu maksimumam. Tas ir objektīvi, jo pēdējo divu gadu laikā Latvijas attīstības augšupejošā trajektorijā lielākoties nekas nav mainījies, un pie šī trenda sabiedrība jau ir pieradusi. Vienīgais, kas sabiedrības acīs turpina nemitīgi uzlaboties jau vairāku gadu garumā, ir „iespējas atrast labu darbu”. Arī tas ir likumsakarīgi, jo bezdarba līmenis ir nokritis gan zem Latvijas vēsturiski vidējā rādītāja, gan zem eiro zonas vidējā rādītāja, turklāt atalgojuma kāpums turpinās.

Augustā līdz ar ziņām par Krievijas "sankcijām" bija vērojams ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes kritums, kas tika kompensēts turpmāko divu mēnešu laikā. Interesanti, ka uz ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozi augusta negatīvās ziņas atstāja daudz mazāku ietekmi. Tātad sabiedrība prātīgi nošķir to ekonomiku, kas redzama "televizorā" un kuru mēģina pārvaldīt cilvēki uzvalkos, no sava maciņa satura, kas vairāk atkarīgs no paša veikuma.

Turklāt jau ierasts, ka nākotnes vērtējums ir ievērojami optimistiskāks par tagadnes vērtējumu.

III DAĻA – ASOCIĀCIJAS AR LATVIJU

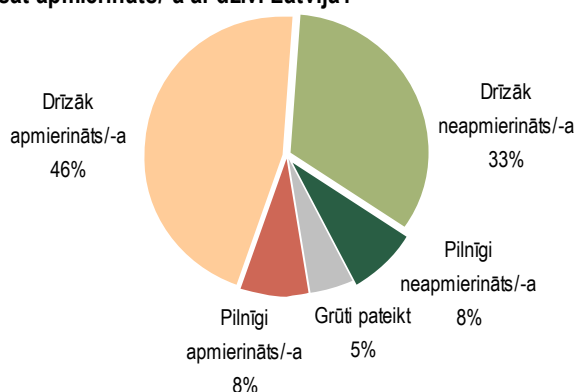
Galvenie rezultāti

„DNB Latvijas Barometrs” Nr.74 bija veltīts asociācijām ar Latviju, valsts svētkiem un patriotismam. Saskaņā ar pētījuma datiem nedaudz vairāk kā puse iedzīvotāju ir apmierināti ar dzīvi Latvijā, un šo apmierinātību visbiežāk skaidro ar Latvijas skaisto vidi, dabu (jāmin, ka arī raksturojot Latviju kopumā, visbiežāk tā tika dēvēta par „zaļo valsti”). Savukārt tie, kurus neapmierina dzīve Latvijā, visbiežāk norādīja uz vājām izredzēm gūt pienācīgus ienākumus. Kopumā aptuveni 2/3 respondentu atzina, ka uzskata sevi par Latvijas patriotiem. Savukārt būt patriotam iedzīvotājiem visbiežāk nozīmē nebraukt prom no Latvijas īslaicīgu grūtību dēļ.

- Kopumā 54% Latvijas iedzīvotāju ir **apmierināti ar dzīvi šajā valstī**. Neapmierināti ar dzīvi Latvijā bija 41%.
- Detalizētāk raksturojot **apmierinātības ar dzīvi Latvijā iemeslus**, visbiežāk respondenti norādīja, ka Latvijā ir skaista vide, daba (72%). Salīdzinoši bieži tika minēti arī tādi iemesli kā laba ekoloģiskā situācija, tīra vide (52%), attīstīta kultūras dzīve (47%) un personiski iemesli (46%). Savukārt respondenti, kuri atbildēja, ka ir **neapmierināti ar dzīvi Latvijā**, visbiežāk to skaidroja ar vājām iespējām gūt pieņemamus ienākumus (70%), sabiedrības viedokļa ignorēšanu no politiķu puses (55%) un bezdarbu, sliktām iespējām atrast darbu (51%).
- Aptaujas dati liecina, ka visbiežāk respondenti **Latviju raksturotu** kā „zaļo valsti” (50%). Salīdzinoši bieži minēti arī tādi apzīmējumi kā „*iedzīvotāji izdzīvo, nevis dzīvo*” (37%) un „*valsts ar bagātu kultūru*” (37%).
- Aptuveni 2/3 (67%) norādīja, ka uzskata sevi par Latvijas **patriotiem**, bet katrs ceturtais Latvijas iedzīvotājs (25%) atzina, ka nejūtas kā Latvijas patriots.
- Lūgti raksturot, ko, viņuprāt, **nozīmē būt Latvijas patriotam**, 44% atbildēja, ka tas nozīmē nebraukt prom no Latvijas īslaicīgu grūtību dēļ (44%). Jāmin, ka pirms trīs gadiem to par patriotisma izpausmi respondenti uzskatīja retāk (39%).
- Jautāti, kā viņi **svin Latvijas Republikas proklamēšanas dienu** 18.novembrī, visbiežāk aptaujas dalībnieki atbildēja, ka apmeklē publiskus pasākumus (43%). 38% norādīja, ka 18.novembrī seko līdzī svētku pasākumiem masu informācijas līdzekļos, bet 31% atzina, ka šo dienu atzīmē mājās. Jāpiebilst, ka 2014.gadā biežāk nekā pirms trīs gadiem respondenti norādīja, ka vispār svin 18.novembri, 2011.gadā viņi biežāk atzina, ka šo dienu neatzīmē.
- Lūgti nosaukt trīs **cilvēkus**, kurus, viņuprāt, vajadzētu **godināt 18.novembra pasākumā**, visbiežāk respondenti minēja Raimonu Paulu (10%). Salīdzinoši bieži tika nosaukti arī Nils Ušakovs (7%), Vaira Vīķe-Freiberga (6%) un Aivars Lembergs (6%). Jāpiebilst, ka visi saraksta līderi 2014.gadā tika nosaukti retāk nekā pirms trīs gadiem.

Apmierinātība ar dzīvi Latvijā

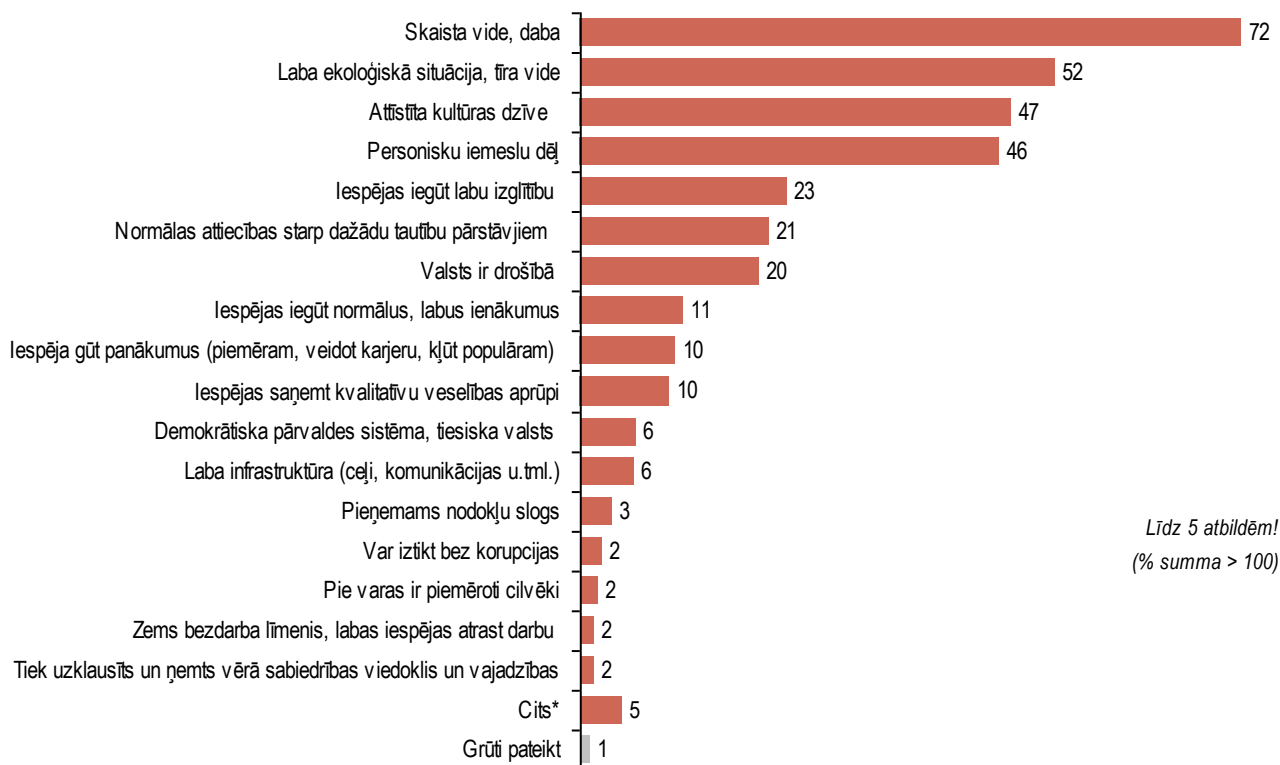
Vai Jūs esat apmierināts/-a ar dzīvi Latvijā?

2014.gada oktobra aptaujas dati liecina, ka 54% Latvijas iedzīvotāju kopumā ir apmierināti ar dzīvi Latvijā. Neapmierinātību ar dzīvi šajā valstī pauda 41% respondentu.

2014.gada 17.oktobris - 30.oktobris, N=1004 Latvijas iedzīvotāji

Kādi ir pieci būtiskākie faktori, kāpēc Jūs jūtaties apmierināts/-a ar dzīvi Latvijā?

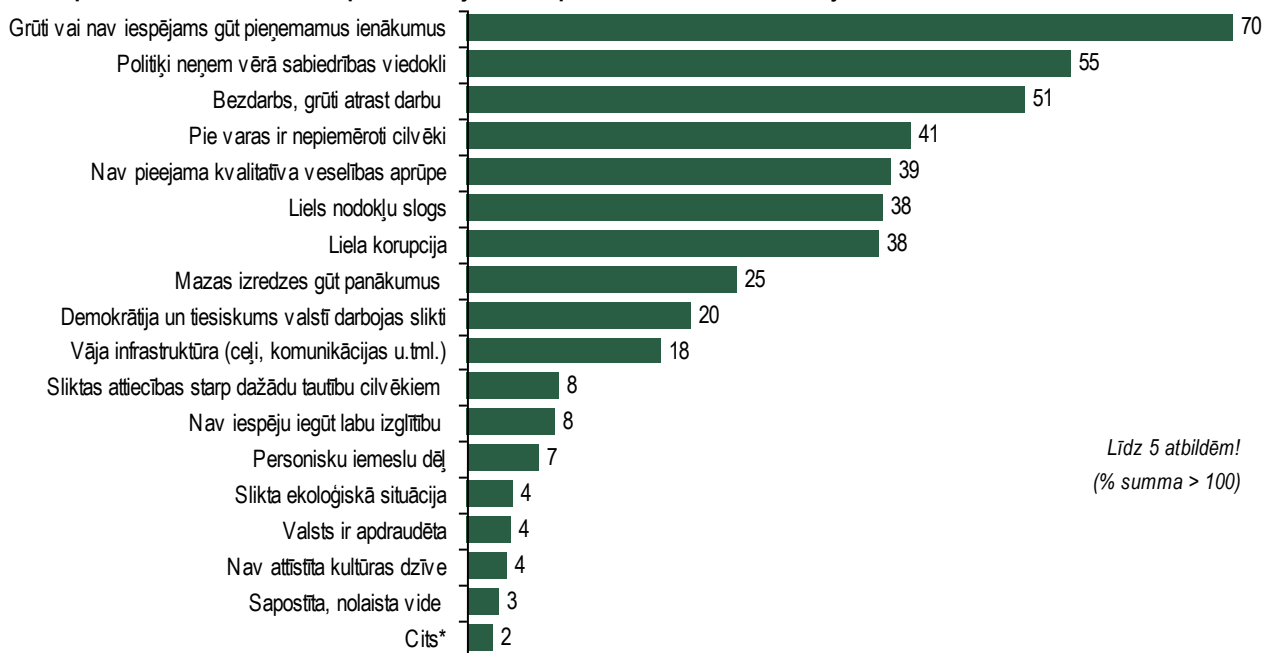

2014.gada 17.oktobris - 30.oktobris, N=557 Latvijas iedzīvotāji, kuri ir apmierināti ar dzīvi Latvijā

*Kategorijā "Cits" ietilpst: "Latvija ir mana dzimtene, esmu te dzimis" (minēts 17 reizes); "tāpēc, ka esmu latvietis, patriots" (minēts 3 reizes); "ieradums šeit dzīvot, pieradums pie šīs valsts" (minēts 2 reizes); "dzimtā valoda" (minēts 1 reizi); "mazs iedzīvotāju skaits" (minēts 1 reizi); "nav dabas katastrofas" (minēts 1 reizi); "nav kur citur palikt" (minēts 1 reizi); "valsts potenciālās attīstības iespējas" (minēts 1 reizi).

Respondenti, kuri atbildēja, ka ir apmierināti ar dzīvi Latvijā, tika lūgti raksturot apmierinātības iemeslus. Visbiežāk iedzīvotāji atbildēja, ka jūtas apmierināti, jo Latvijā ir skaista vide, daba (72%). Salīdzinoši bieži tika nosaukti tādi iemesli kā laba ekoloģiskā situācija, tīra vide (52%), attīstīta kultūras dzīve (47%) un personiski iemesli (46%). Citi aspekti minēti retāk.

Kas ir pieci būtiskākie faktori, kāpēc Jūs nejūtaties apmierināts/-a ar dzīvi Latvijā?

2014.gada 17.oktobris - 30.oktobris, N=397 Latvijas iedzīvotāji, kuri nav apmierināti ar dzīvi Latvijā

*Kategorijā "Cits" ietilpst: "dzīves dārdzība" (minēts 1 reizi); "imigrācija" (minēts 1 reizi); "liela emigrācija (īpaši attiecībā uz jauniešiem)" (minēts 1 reizi); "maz bezmaksas pulciņu bērniem" (minēts 1 reizi); "nav nekādu sociālo garantiju" (minēts 1 reizi); "nav valsts attīstības plāna" (minēts 1 reizi); "neattīstīta ekonomika" (minēts 1 reizi); "pārāk daudz bezpajumtnieku, valstij viņiem jānodrošina dzīvesvietas" (minēts 1 reizi); "pensionāriem nav pietiekoši lielas atlaides medikamentiem, kultūras pasākumu apmeklēšanai" (minēts 1 reizi); "tas, ka Latvija nevar attīstīties kā lielās valstis - Vācija, Zviedrija" (minēts 1 reizi).

Savukārt aptaujas dalībnieki, kuri norādīja, ka ir neapmierināti ar dzīvi Latvijā, visbiežāk pamatoja to ar sliktām iespējām gūt pieņemamus ienākumus (70%). Vismaz puse respondentu atbildēja, ka ir neapmierināti ar dzīvi Latvijā, jo politiķi neņem vērā sabiedrības viedokli (55%) un ir bezdarbs, grūti atrast darbu (51%). Citas atbildes nosauktas retāk.

Latvijas raksturojums

Publiskajā telpā ir dzirdēti dažādi Latviju raksturojoši apzīmējumi. Kuri 3 apzīmējumi, Jūsuprāt, vistiešāk raksturo Latviju?

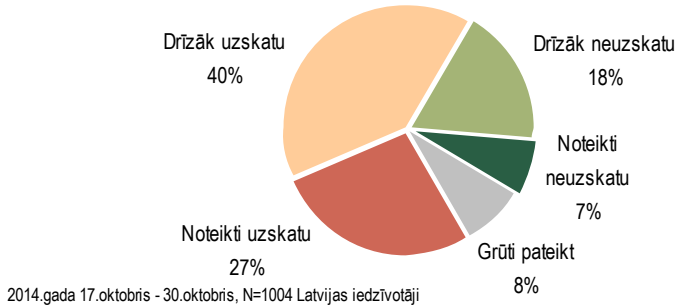

2014.gada 17.oktobris - 30.oktobris, N=1004 Latvijas iedzīvotāji

Lūgti no piedāvātā saraksta izvēlēties apzīmējumu, kurš vistiešāk raksturo Latviju, biežāk minētā atbilde bija „zaļa valsts (skaista daba, sakopta vide)” (50%). Vienlīdz bieži respondenti uzskatīja, ka Latvijā iedzīvotāji izdzīvo, nevis dzīvo (37%) un ka tā ir valsts ar bagātu kultūru (37%). Jāpiebilst, ka apzīmējumu „veiksmes stāsts (ar ironiju)” izvēlējās 10% respondentu, bet „veiksmes stāsts (bez ironijas)” – tikai 1%.

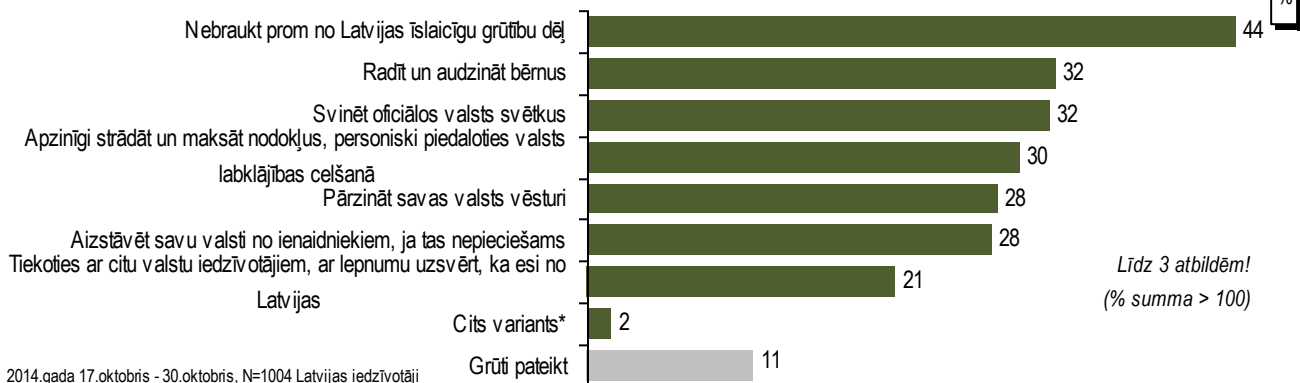
Uzskati par patriotisma izpausmēm

Vai Jūs sevi uzskatāt par Latvijas patriotu?

Aptuveni 2/3 (67%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju atbildēja, ka uzskata sevi par Latvijas patriotu (starp respondentiem ar latviešu sarunvalodu ģimenē: 77%, ar krievu sarunvalodu ģimenē: 51%). Tiesa, tikai 27% atzina, ka „noteikti uzskata” sevi par šīs valsts patriotiem (starp respondentiem ar latviešu sarunvalodu ģimenē: 37%, ar krievu sarunvalodu ģimenē: 11%). To, ka neuzskata sevi par Latvijas patriotiem, norādīja 25%.

Kuri trīs no šiem, Jūsprāt, vislabāk raksturo, ko nozīmē būt Latvijas patriotam?

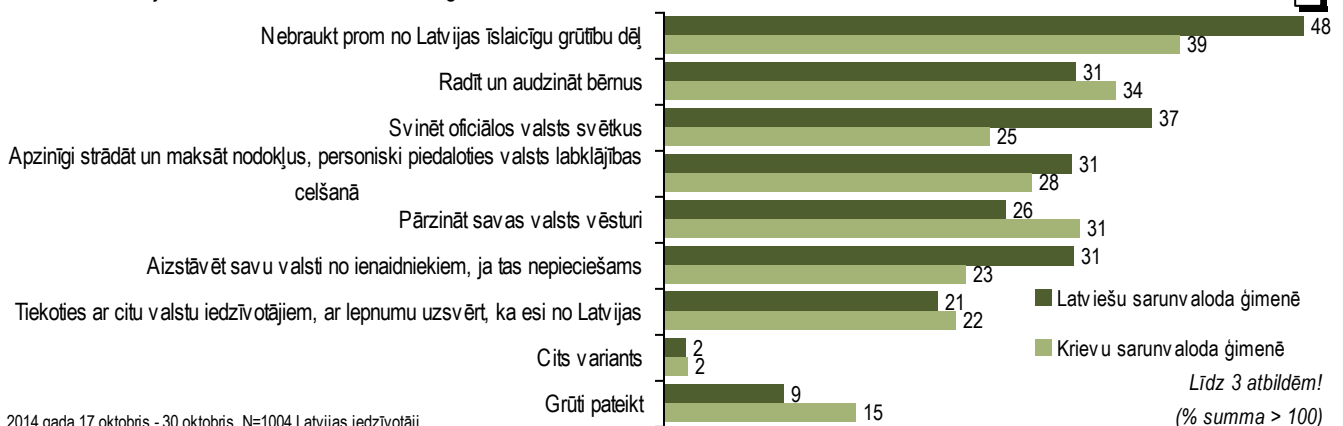

*Kategorijā „Cits variants” ietilpst: „mīlēt Latviju, savu dzimteni, savu zemi” (minēts 3 reizes); „būt līdzjūtīgam pret apkārtējiem” (minēts 1 reizi); „censties, lai Latvija kļūtu labāka, palīdzot cilvēkiem” (minēts 1 reizi); „cienīt valodu” (minēts 1 reizi); „cienīt valsts simboliku” (minēts 1 reizi); „cīnīties par godīgumu valstī ar piedalīšanos vēlēšanās” (minēts 1 reizi); „dzīvot ar prieku, meklējot veiksmīgus risinājumus problēmām” (minēts 1 reizi); „jālepojas ar savas valdības pārstāvjiem” (minēts 1 reizi); „lai būtu patriotam, sākumā jāmaina cilvēku domāšana, apziņa” (minēts 1 reizi); „nebūt korumpētam” (minēts 1 reizi); „nezagt, nekrāpt tautu” (minēts 1 reizi); „panākt, lai valdība sāk rēķināties ar tautu” (minēts 1 reizi); „patriotam jābūt dvēsele” (minēts 1 reizi); „runāt latviski” (minēts 1 reizi); „rūpēties par citu tuviniekiem, meklēt iespējas, lai uzlaboto esošo situāciju valstī” (minēts 1 reizi); „vairāk domāt un rūpēties vienam par otru” (minēts 1 reizi).

Lūgti raksturot, ko, viņuprāt, nozīmē būt Latvijas patriotam, visbiežāk atbildēts, ka tas ir nebrukt prom no Latvijas īslaicīgu grūtību dēļ (44%). Aptuveni trešdaļa (32%) atzīmēja arī atbildes „radīt un audzināt bērnus” un „svinēt oficiālos valsts svētkus”.

Kuri trīs no šiem, Jūsprāt, vislabāk raksturo, ko nozīmē būt Latvijas patriotam?

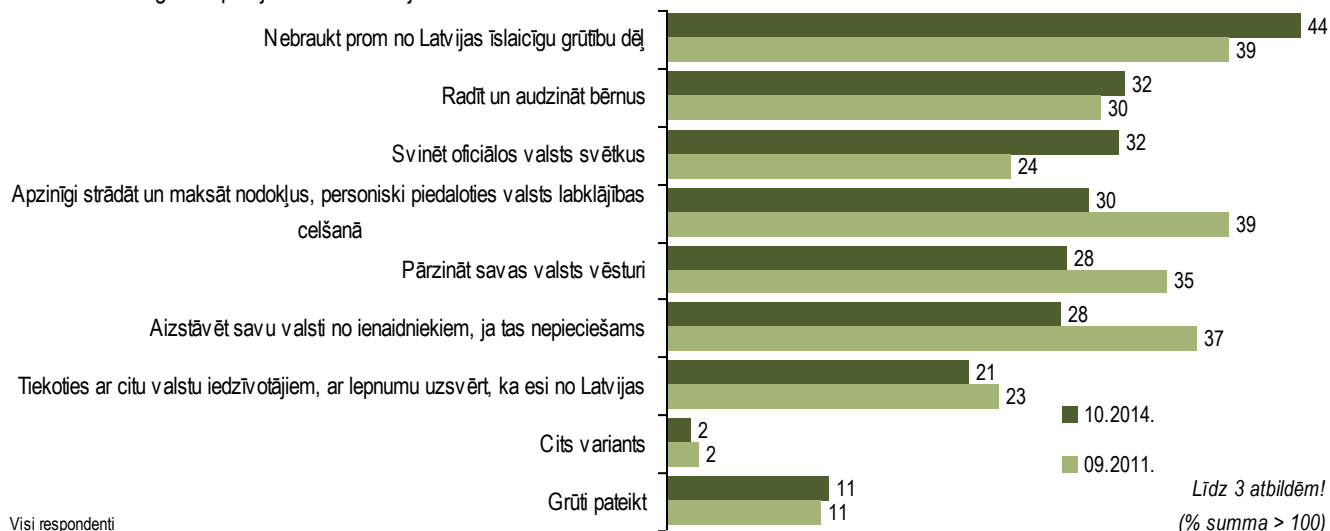
Atbilstu salīdzinājums atkarībā no sarunvalodas ģimenē

Salīdzinot respondentu atbildes atkarībā no sarunvalodas ģimenē, vērojams, ka respondenti ar latviešu sarunvalodu biežāk nekā krievvalodīgie uzskatīja, ka būt patriotam nozīmē nebrukt prom no Latvijas īslaicīgu grūtību dēļ, svinēt oficiālos valsts svētkus, apzinīgi strādāt un maksāt nodokļus, kā arī aizstāvēt savu valsti no ienaidniekiem, ja tas ir nepieciešams. Savukārt krievvalodīgie respondenti biežāk par patriotisma izpausmēm uzskatīja bērnu radīšanu, audzināšanu un valsts vēstures pārziņāšanu.

Kuri trīs no šiem, Jūsprāt, vislabāk raksturo, ko nozīmē būt Latvijas patriotam?

2011. un 2014.gada aptauju datu salīdzinājums

Salīdzinot 2011. un 2014.gada aptauju rezultātus, jāsecina, ka 2014.gadā biežāk nekā pirms trīs gadiem respondenti atbildēja, ka būt Latvijas patriotam nozīmē nebraukt prom no Latvijas īslaicīgu grūtību dēļ (2011.gads: 39%, 2014.gads: 44%) un svinēt oficiālos valsts svētkus (2011.gads: 24%, 2014.gads: 32%). Savukārt retāk 2014.gadā atzīmētas tādas atbildes kā „apzinīgi strādāt un maksāt nodokļus, personiski piedaloties valsts labklājības celšanā” (2011.gads: 39%, 2014.gads: 30%), „pārzināt savas valsts vēsturi” (2011.gads: 35%, 2014.gads: 28%) un „aizstāvēt savu valsti no ienaidniekiem, ja tas nepieciešams” (2011.gads: 37%, 2014.gads: 28%).

Valsts svētku svinēšanas paradumi

Sakiet, lūdzu, vai Jūs svinat Latvijas Republikas proklamēšanas dienu 18. novembrī, un, ja svinat, tad kā?

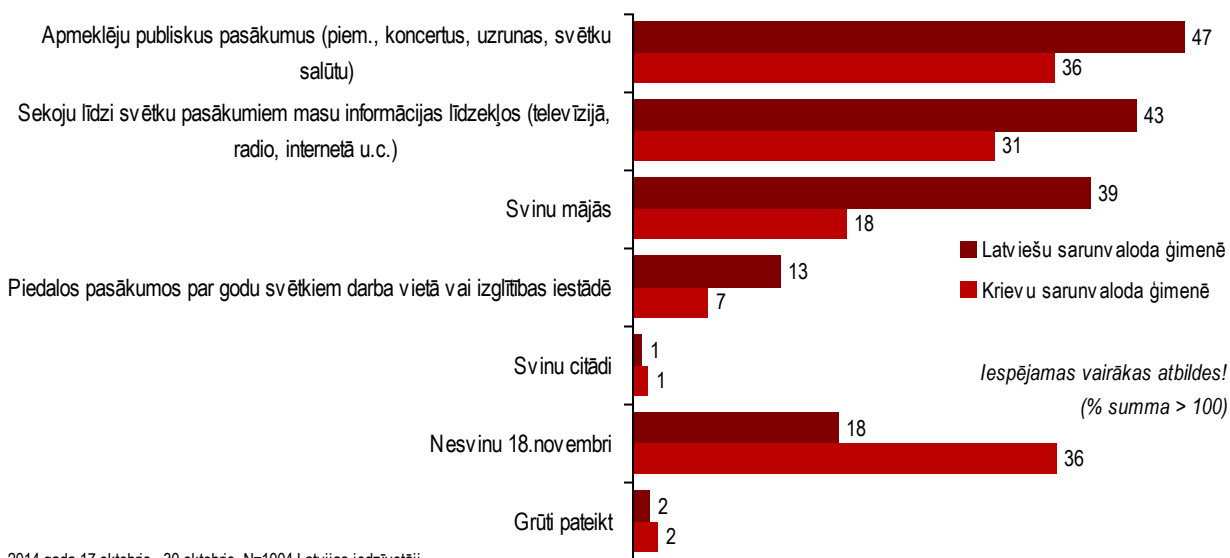
2014.gada 17.oktobris - 30.oktobris, N=1004 Latvijas iedzīvotāji

*Kategorijā „Svinu citādi” ietilpst: „braucam ciemos pie radiem, svinēšu kopā ar radiem” (minēts 3 reizes); „braucu ciemos vai uzņemu ciemiņus pie sevis mājās” (minēts 2 reizes); „svētkus svinu kopā ar citām jubilejām” (minēts 2 reizes); „svinu kopā ar draugiem” (minēts 2 reizes); „izbaudu svētku sajūtu sirdī” (minēts 1 reizi); „priecājos par doto brīvdienu bērniem, mazbērniem” (minēts 1 reizi).

Saskaņā ar „DNB Latvijas barometra” Nr.74 datiem, 43% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju norādīja, ka 18.novembrī apmeklē publiskus pasākumus. 38% atbildēja, ka seko līdzī svētku pasākumiem masu informācijas līdzekļos, bet 31% - ka šos svētkus svin mājās. To, ka Latvijas Republikas proklamēšanas dienu 18.novembrī nesvin, atzina katrs ceturtais (25%).

Sakiet, lūdzu, vai Jūs svinat Latvijas Republikas proklamēšanas dienu 18. novembrī, un ja svinat, tad kā?

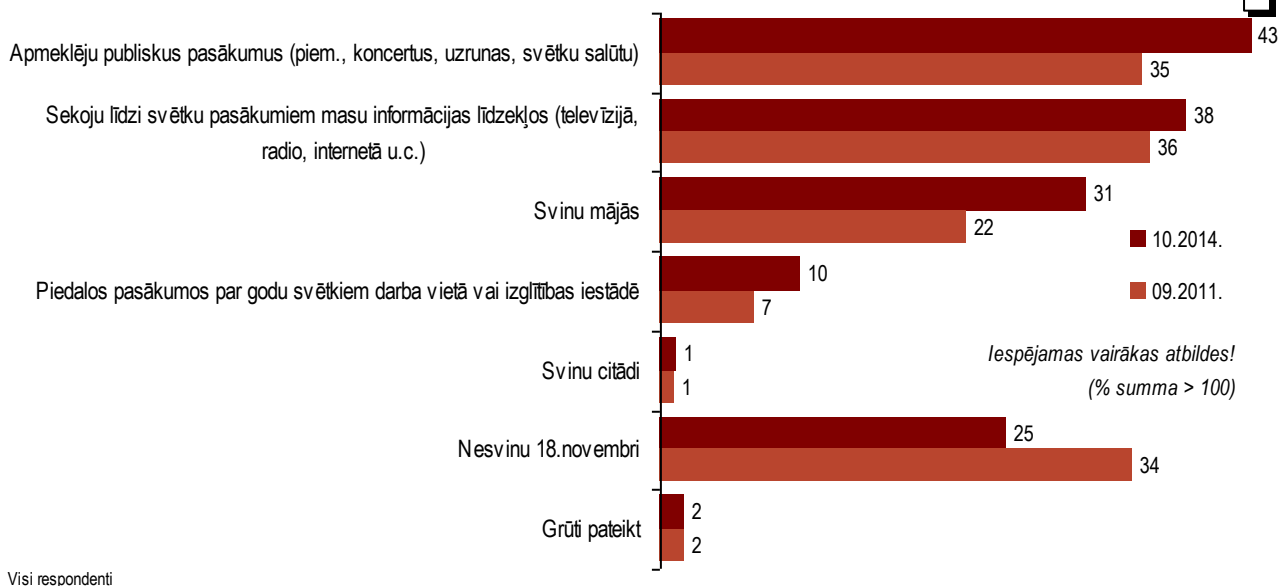
Atbilstu salīdzinājums atkarībā no sarunvalodas ģimenē

Aptaujas dati rāda, ka respondenti ar latviešu sarunvalodu ģimenē biežāk nekā krievvalodīgie, atzīmēja visas sarakstā piedāvātās 18.novembra svinēšanas iespējas. Savukārt aptaujas dalībnieki, kuri ģimenē galvenokārt sarunājas krievu valodā, biežāk norādīja, ka nesvin 18.novembri.

Sakiet, lūdzu, vai Jūs svinat Latvijas Republikas proklamēšanas dienu 18. novembrī, un, ja svinat, tad kā?

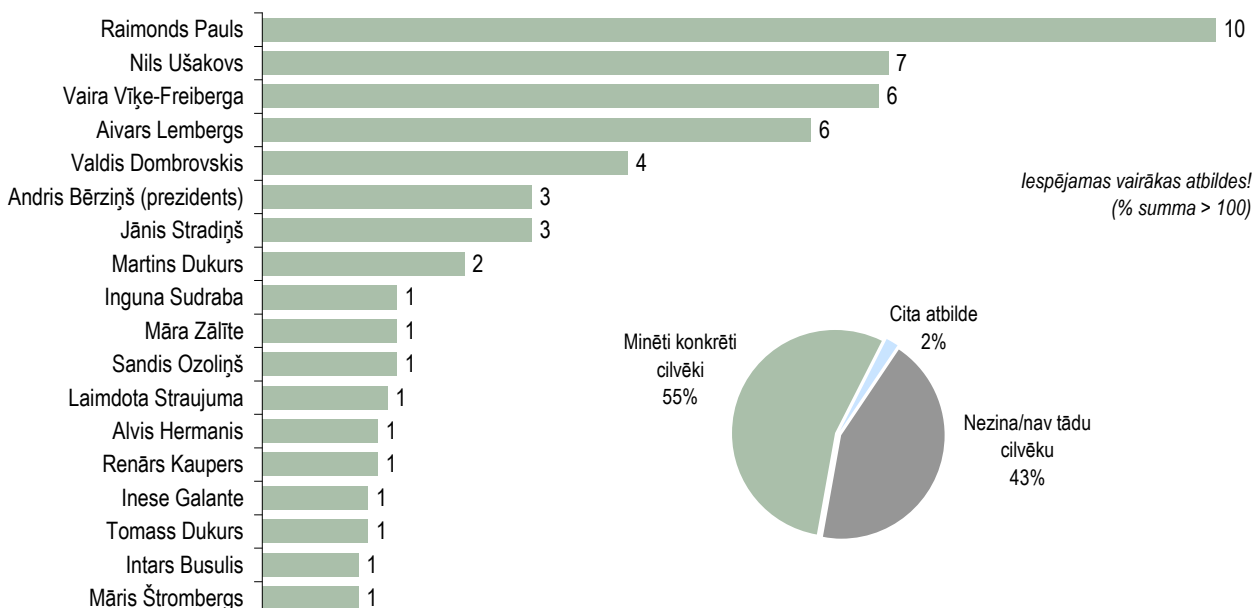
2011. un 2014.gada aptauju datu salīdzinājums

2011. un 2014.gada aptauju datu salīdzinājums liecina, ka 2014.gadā respondenti biežāk nekā pirms trīs gadiem atzina, ka svin Latvijas Republikas proklamēšanas dienu 18.novembrī: 2011.gadā aptaujas dalībnieki biežāk nekā 2014.gadā norādīja, ka vispār neatzīmē 18.novembri (2011.gads: 34%, 2014.gads: 25%).

Cilvēki, ar kuriem lepojas

Iedomājaties, ka 18.novembrī notiek svinīgs pasākums, kur tiek godināti cilvēki par viņu ieguldījumu Latvijas labā. Kurus 3 cilvēkus Jūs ieteiktu godināt šādā pasākumā?

2014.gada 17.oktobris - 30.oktobris, N=1004 Latvijas iedzīvotāji

Grafikā attēloti dati par atbildēm, kuras minēja vismaz 1% aptaujāto. Pārējās atbildes apkopotas zemāk.

Jautājumā netika piedāvāti atbilžu varianti!

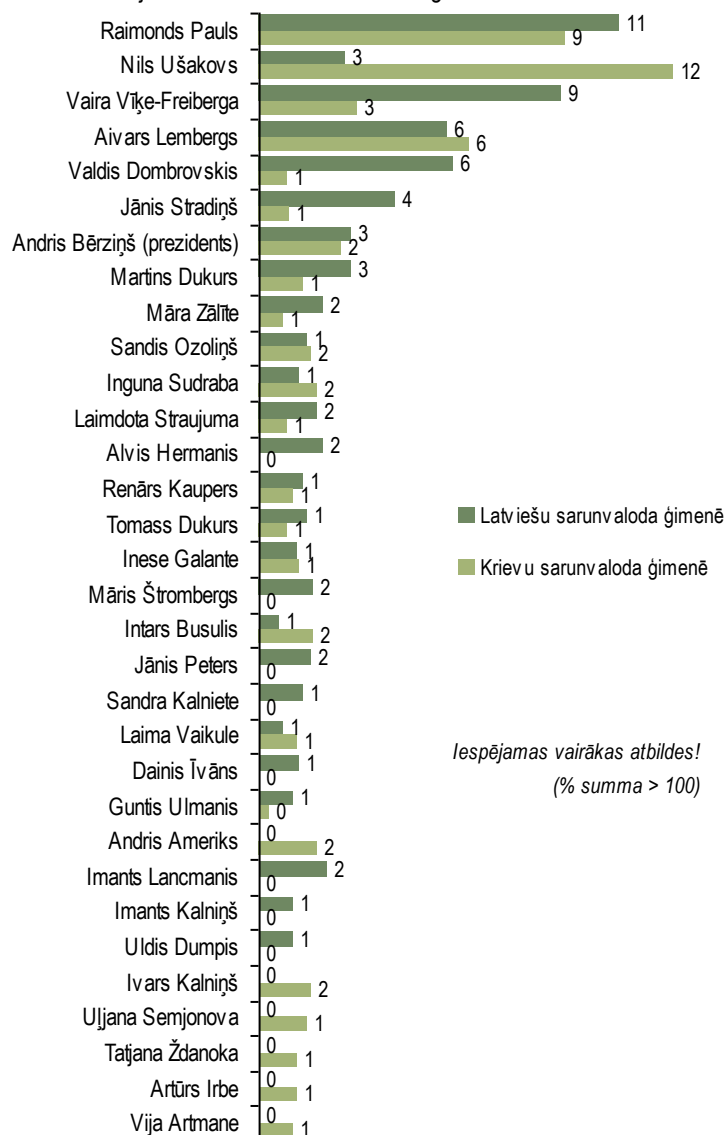
"Imants Lancmanis" (minēts 9 reizes); "Jānis Peters" (minēts 9 reizes); "Sandra Kalniete" (minēts 9 reizes); "Laima Vaikule" (minēts 8 reizes); "Valdis Zatlers" (minēts 7 reizes); "Andrejs Ērglis" (minēts 7 reizes); "Andris Ameriks" (minēts 7 reizes); "Dainis Ivāns" (minēts 7 reizes); "Ernests Gulbis" (minēts 7 reizes); "Guntis Ulmanis" (minēts 7 reizes); "Kārlis Ulmanis" (minēts 7 reizes); "Andris Vilks" (minēts 6 reizes); "Edgars Rinkēvičs" (minēts 6 reizes); "Imants Kalniņš" (minēts 6 reizes); "Ivars Kalniņš" (minēts 6 reizes); "Jānis Dūklavs" (minēts 6 reizes); "Olga Dreģe" (minēts 6 reizes); "Solvita Āboltiņa" (minēts 6 reizes); "Uldis Dumpis" (minēts 6 reizes); "Andris Bērziņš (nekonkrēzēts)" (minēts 5 reizes); "Uljana Semjonova" (minēts 5 reizes); "Vestards Šimkus" (minēts 5 reizes); "Artūrs Irbe" (minēts 4 reizes); "Artuss Kaimiņš" (minēts 4 reizes); "Brāļi Šici" (minēts 4 reizes); "Gido Kokars" (minēts 4 reizes); "Ints Teterovskis" (minēts 4 reizes); "Jānis Streičs" (minēts 4 reizes); "Lilita Ozoliņa" (minēts 4 reizes); "Raimonds Bergmanis" (minēts 4 reizes); "Rūta Dimanta" (minēts 4 reizes); "Tatjana Ždanoka" (minēts 4 reizes); "Vija Artmane" (minēts 4 reizes); "Zigmārs Liepiņš" (minēts 4 reizes); "Agnese Zeltiņa" (minēts 3 reizes); "Anatolijs Gorbunovs" (minēts 3 reizes); "Andrejs Rastorgujevs" (minēts 3 reizes); "Artūrs Skrastiņš" (minēts 3 reizes); "Dainis Dukurs" (minēts 3 reizes); "Ieva Akurātere" (minēts 3 reizes); "Ineta Radēviča" (minēts 3 reizes); "Inga Bērziņa" (minēts 3 reizes); "Ivars Godmanis" (minēts 3 reizes); "Jakovs Rafalsons" (minēts 3 reizes); "Jānis Šmēdiņš" (minēts 3 reizes); "Juris Rubenis" (minēts 3 reizes); "Katrīne Pasternaka" (minēts 3 reizes); "Marija Naumova" (minēts 3 reizes); "Rainis (Jānis Pliekšāns)" (minēts 3 reizes); "Raivis Dzintars" (minēts 3 reizes); "Regīna Ločmele-Luņova" (minēts 3 reizes); "Rihards Eigims" (minēts 3 reizes); "Roberts Zīle" (minēts 3 reizes); "Viktors Kalnbērzs" (minēts 3 reizes); "Inga Ribakova" (minēts 2 reizes); "Ivars Cinkuss" (minēts 2 reizes); "Janīna Jalinska" (minēts 2 reizes); "Aleksandrs Bartaševičs" (minēts 2 reizes); "Alfrēds Rubiks" (minēts 2 reizes); "Andrejs Mamikins" (minēts 2 reizes); "Andris Piebalgs" (minēts 2 reizes); "Aris Lācis" (minēts 2 reizes); "Edgars Masaļskis" (minēts 2 reizes); "Gunārs Upenieks" (minēts 2 reizes); "Gunārs Birkerts" (minēts 2 reizes); "Ģirts Kesteris" (minēts 2 reizes); "Ilga Kreituse" (minēts 2 reizes); "Inesis Boķis" (minēts 2 reizes); "Ivars Ribakovs" (minēts 2 reizes); "Ivars Cinkuss" (minēts 2 reizes); "Janīna Kursīte" (minēts 2 reizes); "Jānis Čakste" (minēts 2 reizes); "Jekaterina Ērenpreisa" (minēts 2 reizes); "Lauris Reinis" (minēts 2 reizes); "Maija Tabaka" (minēts 2 reizes); "Pēteris Vasks" (minēts 2 reizes); "Raimonds Vējonis" (minēts 2 reizes); "Regīna Devīte" (minēts 2 reizes); "Vilis Daudziņš" (minēts 2 reizes); "Zbignevs Stankevičs" (minēts 2 reizes).

Cits cilvēks (katrs minēts 1 reizi).

"Agris Liepiņš"; "Aigars Danilevičs"; "Aigars Kalvītis"; "Aigars Lūsis"; "Aigars Matevičs"; "Aija Kinca"; "Aina Muceniece"; "Ainars Melders"; "Ainārs Šlesers"; "Aivars Mežulis"; "Aivars Priedols"; "Aldis Kārklis"; "Aleksandrs Bite"; "Aleksandrs Čaks"; "Aleksandrs Deinis"; "Aleksandrs Kiršteins"; "Aleksandrs Milovs"; "Aleksandrs Niživijs"; "Aleksandrs Samoilovs"; "Aleksejs Naumovs"; "Anastasija Grigorjeva"; "Anatolijs Buzjakovs"; "Anatolijs Danilāns"; "Andis Neikšāns"; "Andrejs Čelapiters"; "Andrejs Elksniņš"; "Andrejs Zagars"; "Andris Ambainis"; "Andris Rāviņš"; "Andris Rodčenko"; "Andris Strēlis"; "Andris Šjakota"; "Andris Vecumnieks"; "Andris Vītols"; "Anita Šnikvalde"; "Anna Bogatirjova"; "Anna Jegorova"; "Anna Žigure"; "Amis Līcītis"; "Arturs Dukulis"; "Arturs Krišjānis Kariņš"; "Artūrs Plēsnieks"; "Arvids Drūzulis"; "Arvis Vilkaste"; "Atis Otte"; "Augusts Brigmanis"; "Baiba Augule"; "Baiba Sīpeniece-Gavare"; "Benita Jukša"; "Biruta Ozoliņa"; "Boriss Čilevičs"; "Boriss un Ināra Tereviņi"; "Bronislavs Ivanovskis (uzņēmējs)"; "Dace Melbārde"; "Dainis Kalns"; "Dainis Kūla"; "Dainuvīte Putniņa"; "Dita Lūriņa"; "Dukurs (neprecizēts)"; "Dzintra Saulkalne"; "Džemma Skulme"; "Edīte Paula-Vignere"; "Edīte Vignere"; "Eduards Pāvuls"; "Edvīns Šnore"; "Egils Levits"; "Einars Repše"; "Elīna Garanča"; "Elita Lesiņa"; "Elita Veidemane"; "Elizabete Leite"; "Elvira Vorošena"; "Eriks Kalnmeiers"; "Evalds Valters"; "Evita Sniedze"; "Gaiņa Kormiļicina"; "Glebs (dziedātājs)"; "Guna Zariņa"; "Gunārs Buls"; "Gunita Meiere"; "Gunta Bergmane"; "Gunta Supe"; "Guntis Rāvis"; "Guntis Vītols"; "Gertrūde Keviša"; "Ģirts Jakovļevs"; "Ģirts Štekerhofs"; "Ģirts Valdis Kristovskis"; "Haralds Ritenbergs"; "Helēna Streiķe"; "Helmuts Balderis"; "Ieva Brante"; "Ieva Plūme"; "Ieva Sāmite"; "Igoris Ustinovs"; "Ilga Reizniece"; "Ilmārs Blumbergs"; "Ilmārs Poikāns"; "Ilmārs Šlāpins"; "Ilze Jaunalksne"; "Ilze Judzika"; "Ilze Liepa"; "Ilze Vazdika"; "Ilja Gerčikovs"; "Imants Kokars"; "Imants Ziedonis"; "Inese Vaidere"; "Inga Kalere"; "Inga Kalna"; "Ingmārs Līdaka"; "Inita Kanenberga"; "Irēna Majuhina"; "Ivars Millers"; "Ivars Zariņš"; "Ivo Fomins"; "Jānis Bērziņš"; "Jānis Domburs"; "Jānis Dripe"; "Jānis Jurkāns"; "Jānis Krēvics"; "Jānis Krišāns"; "Jānis Krustiņš"; "Jānis Kvēps"; "Jānis Lūsis"; "Jānis Pujats"; "Jānis Ruksāns"; "Jānis Spalvāns"; "Jānis Strenga"; "Jānis Vanzis"; "Jāzeps Korsaks"; "Jāzeps Šnepsts"; "Jeļena Laškova"; "Jeļena Prokopcuka"; "Jeļena Sevčenko"; "Jurijs Krupenkovs"; "Juris Čāltis"; "Juris Nitišs"; "Juris Kulakovs"; "Juris Strenga"; "Kārlis Akums"; "Kārlis Barons"; "Kārlis Eihenbaums"; "Kārlis Kiršteins"; "Kārlis Sebris"; "Kārlis Seržants"; "Kārlis Skalbe"; "Kārlis Skrastiņš"; "Kārlis Streips"; "Kārlis Šadurskis"; "Kārlis Zāle"; "Kaspars Kambala"; "Kaspars Leja"; "Kaspars Sotnieks"; "Kriesters Sergis"; "Kristīne Kārkle-Puņiņa"; "Krišjānis Barons"; "Kāsts Puodžuks"; "Lācis (nekonkrēzēts)"; "Laimdota Sēle"; "Leide Zviedrite"; "Leonards Inkens"; "Leonids Cvetkovs"; "Lidija Ostapceva"; "Lidija Šijneva"; "Maigurs Krievāns"; "Maija Jaunozoliņa"; "Māra Kraukle"; "Mārcis Auziņš"; "Mārcis Brantevics"; "Mārcis Manjakovs"; "Marians Pahars"; "Māris Liepa"; "Māris Olte"; "Mariss Jansons"; "Mārtiņš Bondars"; "Mārtiņš Brauns"; "Mārtiņš Kalnbērziņš"; "Mārtiņš Ozoliņš"; "Mārtiņš Rūtiņš"; "Mārtiņš Rubenis"; "Masulis (neprecizēts)"; "Metropolīts Aleksandrs"; "Mihails Bartaševičs"; "Mihails Bojarskis"; "Mihails Gorbachovs"; "Mihails Malkiņš"; "Modris Lācis"; "Monvīds Švarcs"; "Nadežda Semjonova"; "Natalja Rogaleva"; "Natalja Zaiceva"; "Nikolajs Stepanovs"; "Normunds Bergs"; "Normunds Kadiķis"; "Normunds Rutulis"; "Normunds Šnē"; "Novakovskis (neprecizēts)"; "Nina Neznamova"; "Olga Žitluhina"; "Oļegs Suhorukovs"; "Oļegs Znaroks"; "Oskars Kalpaks"; "Pāvels Melnis"; "Pēteris Bīrons"; "Pēteris Pildegovičs"; "Pēteris Stuburs"; "Pēteris Tabūns"; "Poikāns (neprecizēts)"; "Raimonds Graube"; "Raimonds Tiguls"; "Rasma Irbe"; "Regīna Beča"; "Reinis Nitišs"; "Roberts Kīlis"; "Romāns Lācis"; "Romāns Naudziņš"; "Romāns Vanags"; "Sanda Ģile"; "Sandra Oto"; "Sandra Vitone"; "Stankevičs (neprecizēts)"; "Stefans Rāzna"; "Taisa Aruma"; "Tamara Arapova"; "Tatjana Antonova"; "Teds Nolans"; "Terēze Broka"; "Uģis Joksts"; "Uldis Mauriņš"; "Uldis Sekss"; "Uldis Veldre"; "Ulmanis (neprecizēts)"; "Vadims Podgurskis"; "Valda Kļaspere"; "Valentīna Bodže"; "Valentīna Makarova"; "Valentīna Petrovskā"; "Valērijs Gabdullins"; "Velga Vītola"; "Velta Skurstene"; "Velta Šterna"; "Ventis Zilberts"; "Veronika Plotņikova"; "Veronika Smolko"; "Vijārs Griķis"; "Viktors Naglis"; "Viktors Pupiks"; "Vītālijs Orlovš"; "Vladimirs Čerņavskis"; "Vladislavs Rozgalis"; "Zanda Leja"; "Zemgus Girgensons"; "Zenta Mauriņa"; "Zoja Kazakova";

Iedomājaties, ka 18.novembrī notiek svinīgs pasākums, kur tiek godināti cilvēki par viņu ieguldījumu Latvijas labā. Kurus 3 cilvēkus Jūs ieteiktu godināt šādā pasākumā?

Atbilžu salīdzinājums atkarībā no sarunvalodas ģimenē

2014.gada 17.oktobris - 30.oktobris, N=1004 Latvijas iedzīvotāji

Grafikā attēloti dati par atbildēm, kuras minēja vismaz 1% aptaujāto.

Jautājumā netika piedāvāti atbilžu varianti!

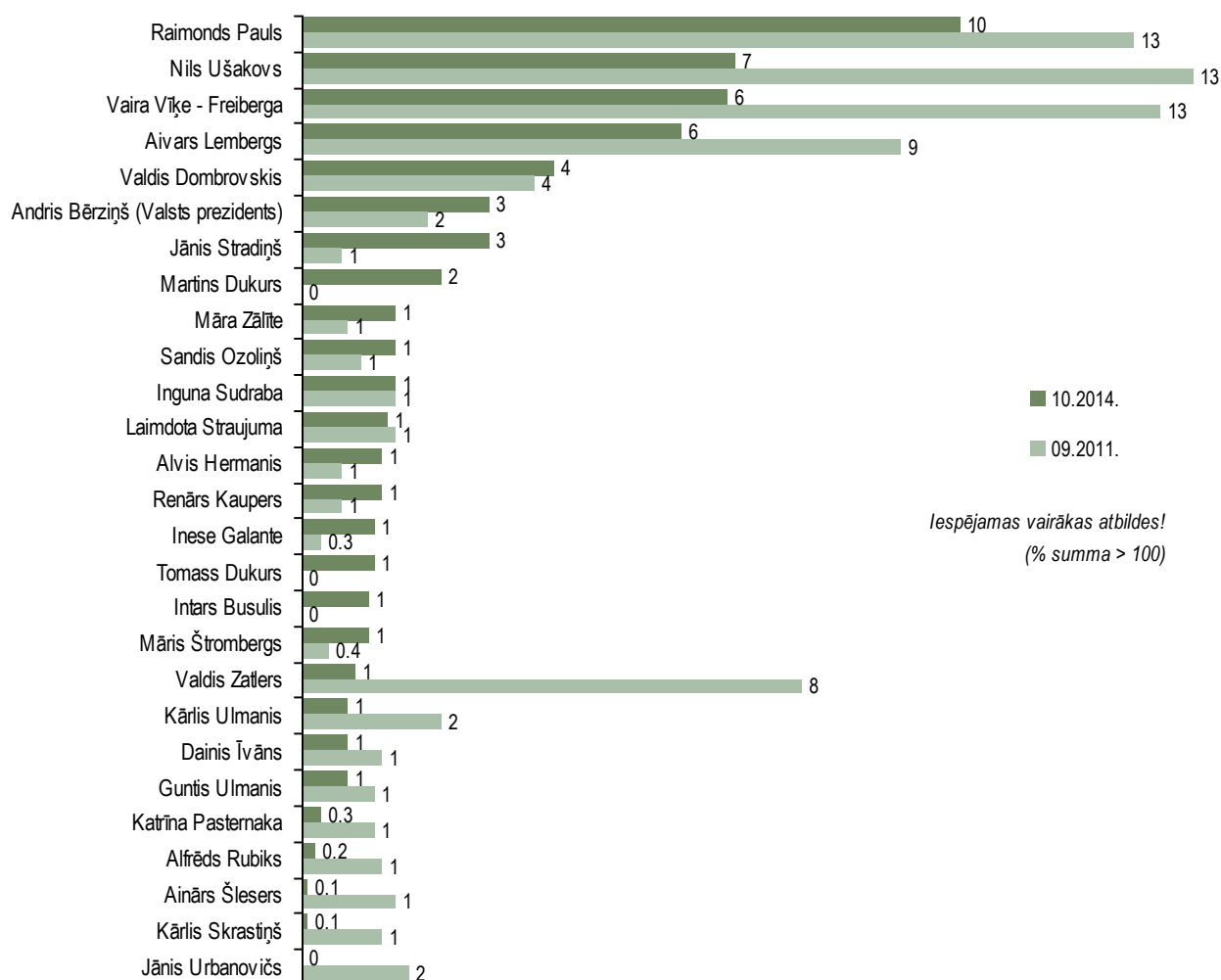
2014.gada oktobrī respondentiem lūdza nosaukt trīs cilvēkus, kurus, viņuprāt, vajadzētu godināt 18.novembra pasākumā. Nedaudz vairāk kā puse (55%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju nosauca konkrētus cilvēkus, bet 43% atbildēja, ka nezina tādus cilvēkus vai tādu vispār nav. Aptaujas dati liecina, ka visbiežāk respondenti pauda uzskatu, ka godināt 18.novembra pasākumā vajadzētu Raimonu Paulu (10%). Salīdzinoši bieži tika minēti Nils Ušakovs (7%), Vaira Vīķe-Freiberga (6%) un Aivars Lembergs (6%). Valdi Dombrovski nosauca 4%, Valsts prezidentu Andri Bērziņu – 3%, Jāni Stradiņu – 3%, Martinu Dukuru – 2%. Vēl iedzīvotāji minēja Ingunu Sudrabu (1%), Laimdotu Straujumu (1%), Alvi Hermani (1%), Renāru Kauperu (1%), Tomasu Dukuru (1%) un Māri Štrombergu (1%).

Ir vērojamas atšķirības respondentu atbildēs atkarībā no sarunvalodas ģimenē. Respondenti ar latviešu sarunvalodu ģimenē biežāk nekā krievvalodīgie nosauca Vairu Vīķi-Freibergu (latviešu sarunvaloda ģimenē: 9%, krievu sarunvaloda ģimenē: 3%), Valdi Dombrovski (attiecīgi 6% un 1%) un Jāni Stradiņu (attiecīgi 4% un 1%). Savukārt respondenti ar krievu sarunvalodu ģimenē biežāk nekā pētījuma dalībnieki ar latviešu sarunvalodu, pauda viedokli, ka 18.novembra pasākumā būtu jāgodina Nils Ušakovs (latviešu sarunvaloda ģimenē: 3%, krievu sarunvaloda ģimenē: 12%).

Iedomājaties, ka 18.novembrī notiek svinīgs pasākums, kur tiek godināti cilvēki par viņu ieguldījumu Latvijas labā. Kurus 3 cilvēkus Jūs ieteiktu godināt šādā pasākumā?

2011. un 2014.gada aptauju datu salīdzinājums

%

Visi respondenti

Grafikā attēloti dati par atbildēm, kuras minēja vismaz 1% aptaujāto.

Jautājumā netika piedāvāti atbilstu varianti!

*Iespējamās vairākas atbildes!
(% summa > 100)*

Salīdzinot veikto aptauju rezultātus, jāsecina, ka 2014.gadā retāk nekā pirms trīs gadiem tika minēti visi saraksta līderi – Raimonds Pauls (2011.gads: 13%, 2014.gads: 10%), Nils Ušakovs (2011.gads: 13%, 2014.gads: 7%), Vaira Vīķe-Freiberga (2011.gads: 13%, 2014.gads: 6%) un Aivars Lembergs (2011.gads: 9%, 2014.gads: 6%). Jāmin, ka 2014.gadā ir sarucis arī to respondentu īpatsvars, kuri 18.novembra pasākumā vēlētos godināt Valdi Zatleru (2011.gads: 8%, 2014.gads: 1%). Savukārt nedaudz biežāk nekā pirms trīs gadiem 2014.gadā tika nosaukti Jānis Stradiņš (2011.gads: 1%, 2014.gads: 3%) un Martins Dukurs (2011.gads: 0%, 2014.gads: 2%).

IV DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR ASOCIĀCIJĀM AR LATVIJU

Ivars Austers, Latvijas Universitātes profesors sociālajā psiholoģijā

Ienākumus nav iespējams gūt pienācīgā līmenī, kas, protams, sabiedrību neapmierina. Politiski arī slikti. Saprotams, ka šādās aptaujās grūti iestarpināt kaut ko, ka „esmu ne pārāk čakls vai politiski neaktīvs un skolā nemācījos matemātiku, tāpēc domāju tikai trīs dienas uz priekšu”. Citiem vārdiem sakot, nošķīrums „valsts” un „es”, izvērtējot neapmierinātību ar dzīvi Latvijā, ir krass. Toties daba skaista, kultūra bagāta, un, raugi, vērtējot apmierinātību ar dzīvi Latvijā, parādās arī kaut kas personisks – „personiski iemesli”.

Apgalvojums „esmu patriots” pats par sevi maz ko pasaka. Tādēļ skatāmies dziļāk – patriotam svarīgākais ir nebraukt prom, audzināt bērnus un svinēt valsts svētkus. Apzinīgs darbs un nodokļu maksāšana triju gadu laikā zaudējusi savu ideoloģisko svaru. Valsts svētki savukārt tiek svinēti, apmeklējot publiskus pasākumus (piemēram, koncertus un salūtus). Par kādu naudu lai tos rīko – nodokļi un darbs nav pārāk svarīgi. Tāds mazliet neloģisks tas patriotisms sanāk.

Margarita Dunska, Dr.oec. Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātes profesore

Tuvojoties Latvijas valsts svētkiem, „DNB Latvijas barometra” pētījuma otrajā daļā tika uzdoti jautājumi par asociācijām ar Latviju, patriotismu, valsts svētku atzīmēšanu u.c. Daži no šiem jautājumiem tika uzdoti arī pirms trīs gadiem, tāpēc varēja redzēt, kā ir mainījies cilvēku viedoklis vai paradumi. Tā, piemēram, uz pusi mazāk aptaujāto atbildēja, ka nesvin 18.novembri. Tikmēr, salīdzinot ar 2011.gadu, šogad aptaujātie biežāk atzīmēja, ka būt patriotam nozīmē nebraukt prom no Latvijas īslaicīgu grūtību dēļ. Šī atbilde 2014.gadā kļuvusi par dominējošo, turklāt ģimenēs gan ar latviešu sarunvalodu, gan arī ar krievu. Acīmredzot tieši šie emigrācijas procesi pēdējā laikā visvairāk uztrauc cilvēkus, ja jau neaizbraukšanu uzskata par patriotisma izpaušmi. Ar tādiem uzskatiem saskan arī atbildes uz citu jautājumu – par apmierinātību ar dzīvi Latvijā. No tiem, kuri ir neapmierināti, par galveno iemeslu visbiežāk atzīmēja sliktas iespējas gūt pieņemamus ienākumus (70%). Kā zināms, tieši šie ekonomiskie apsvērumi ir galvenie iemesli aizbraukšanai. Taču par pozitīvu rezultātu jāatzīst tas, ka kopumā 54% aptaujāto ir apmierināti ar dzīvi Latvijā, un tas viedoklis, ka visi kopā mēs varam ne tikai izdzīvot, bet arī virzīties uz priekšu.

Raita Karnīte, Ekonomikas prognožu centra valdes locekle

„DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultāti - ka puse Latvijas iedzīvotāju ir apmierināti ar dzīvi Latvijā - aptuveni atbilst iedzīvotāju sadalījumam pēc ekonomiskā stāvokļa. Tomēr, vērtējot valsts pievilcību, ekonomiskie faktori gandrīz netiek uzsvērti. Vēlēšanos dzīvot Latvijā rada skaista daba, tīra vide, laba ekoloģiskā situācija un attīstīta kultūras dzīve, kas pēc būtības uzskatāmas par izcilām vērtībām. Ir vērts pievērst uzmanību, ka piektdaļa aptaujāto uzskata, ka Latvija ir tīkama vieta dzīvošanai tāpēc, ka valsts ir drošībā, un vēl jo vairāk tāpēc, ka Latvijā ir normālas attiecības starp dažādu tautību pārstāvjiem. Tikai 4% aptaujāto min valsts apdraudējumu par iemeslu neapmierinātībai ar dzīvi Latvijā.

Tiesa, tikai 6% aptaujāto norādījuši, ka pievērs uzmanību tam, ka Latvijā ir laba, demokrātiska pārvaldes sistēma un ka esam tiesiska valsts, kā arī tikai 2% aptaujāto ir svarīgi, ka te var dzīvot bez korupcijas. Savukārt, vērtējot negatīvos aspektus, ekonomiskie, politiskie un tiesiskie faktori kļūst svarīgi. Jautāti par faktoriem, kas rada neapmierinātību ar dzīvi Latvijā, 20% aptaujāto apgalvo, ka demokrātija un tiesiskums valstī darbojas slikti, un tas viņiem nepatīk. Tas nav daudz, salīdzinot ar sociālajos tīklos dominējošo viedokli. Lielākas atšķirības ir korupcijas vērtējumos. Tikai 8% aptaujāto raksturo Latviju - „korumpēta banānu valsts”, tajā pašā laikā 38% aptaujāto uzskata, ka liela korupcija apgrūtina viņu dzīvi Latvijā. Izskatās, ka pētījuma faktoru analīzes tabulas ir laba viela plašākam pētījumam par sabiedrībai svarīgu problēmu uztveri.

Atceroties nerimstošās diskusijas par nabadzību Latvijā, nav pārsteigums, ka salīdzinoši daudz (gandrīz 40%) aptaujāto domā, ka Latvija ir valsts, kurā „iedzīvotāji izdzīvo, nevis dzīvo”. Neskatoties uz to, 44% aptaujāto uzskata, ka būt Latvijas patriotam nozīmē nepamest valsti. Tikai trešā daļa aptaujāto norāda, ka būt Latvijas patriotam nozīmē apzinīgi strādāt un maksāt nodokļus, personiski piedalīties valsts labklājības celšanā. Turklāt

atbilžu daļa, kurās patriotisms tiek saistīts ar apzinīgu darbu, ir samazinājies. Šis ir svarīgs novērojums, jo ir jāatbild uz jautājumu, kas atnesīs gaidīto labklājību tiem 70% aptaujāto, kuri savu darbu ar valsts labklājību nesaista.

Roberts Kīlis, bijušais Latvijas Republikas izglītības un zinātnes ministrs, sociālantropologs

Salīdzinājums starp to, kādēļ iedzīvotāji ir apmierināti ar dzīvi Latvijā, un to, kādēļ nav apmierināti, ir pārdomas rosinošs. Vide un kultūra saistās ar apmierinātību (un arī Latvijas raksturojumu). Savukārt grūtības ar ienākumiem un darbu, politikiem un veselības aprūpi. Tās ir asociācijas, kas izraisa neapmierinātību. Jo īpaši svarīgi ir tas, ka TOP iemeslu augšgalā un vairāk kā nodokļu slogs vai veselības aprūpes trūkums ir politiku atrautība no sabiedrības un viņu nepiemērotība. Tāpat nozīmīgas ir korupcijas un tiesiskuma tēmas. Kā minējums tad ir atziņa, ka galvenā neapmierinātības faktoru grupa ir varas un pārvaldības problēmas Latvijā. Svarīgi atzīmēt, ka no vienas puses – tie ir maināmi lielumi, kur nevajag desmitgades (piemēram, ienākumu tuvināšanās „Eiropas līmenim”). No otras puses, ja politiķi pieņem šādu neuzticības situāciju kā status quo (sak, tur neko nevar darīt), tas var vēl vairāk veicināt iedzīvotāju interešu klaju ignorēšanu (tāpat nav, ko zaudēt). Ceturtais populārākais Latvijas raksturojums - “lai ko tu darītu, tāpat nekas nemainīsies” - to spilgti attēlo.

Uzmundrinoši ir pārliecināties, ka vairums iedzīvotāju patriotismu saista ar konkrētām, pat ikdienišķām rīcībām, ne tik daudz svētku svinēšanu - bērnu audzināšana, nodokļu maksāšana - to, ko nereti dēvē par „pilsoniskiem tikumiem”, nevis deklarācijām. Turklāt, lai arī ar zināmu variāciju, galvenās asociācijas ir līdzīgas kā latviešu, tā krievu valodā runājošiem iedzīvotājiem. Atsevišķi vērts atzīmēt sabiedrisko mediju ļoti lielo ietekmi un nozīmi 18.novembra svinēšanā.

Dace Melbārde, Latvijas Republikas kultūras ministre

Gatavojoties Latvijas simtgadei un domājot par to, ko katrs varam darīt savas valsts labā, ir svarīgi zināt sabiedrības viedokli, un „DNB Latvijas barometra” pētījums ļauj ieraudzīt vērā ņemamas tendences.

Kā kultūras ministri, protams, priecē, ka Latvijas iedzīvotāju subjektīvo apmierinātību ar dzīvi Latvijā vairo attīstīta kultūras dzīve, kura ieņem nozīmīgu vietu iedzīvotāju dzīvē – to atzīmējuši gandrīz puse respondentu (47%). Arī raksturojot Latviju, tās bagātā kultūra šķitusi nozīmīga 37% iedzīvotāju. Tāpat „DNB Latvijas barometra” pētījums uzrāda tendenci, ka palielinājies to cilvēku skaits, kuri svin oficiālos valsts svētkus (no 24% uz 32%). Tie neapšaubāmi ir pozitīvi vērtējami fakti.

Tomēr, lai arī liela daļa respondentu ir atzinuši sevi par Latvijas patriotiem (67%), uzmanība jāpievērš izpratnei par to, kas, viņuprāt, ir patriotisms. Lielākā daļa aptaujāto atzīmējuši atbildi „nebraukt prom no Latvijas īslaicīgu grūtību dēļ” (44%) (šeit gan kritiski jāvērtē arī pētījuma piedāvātās atbildes, kas īsti nepiedāvā aktīva pilsoniskuma izpausmes variantus kā iespējamo liecību par patriotismu).

Attiecībā uz izpratni par to, ko nozīmē būt Latvijas patriotam, salīdzinājumā ar identisku aptauju, kas veikta pirms trīs gadiem, parādās vairākas neiepriecinošas tendences. Proti, samazinājies to atbildētāju skaits, kuri patriotismu redz kā pienākumu apzinīgi strādāt un maksāt nodokļus, personiski piedaloties valsts labklājības celšanā (no 39% uz 30%); mazinājies arī to respondentu skaits, kuri patriotisma jēdzienā iekļauj nepieciešamību aizstāvēt savu valsti no ienaidniekiem (no 37% uz 28%).

Šāda interpretācija liecina, ka Latvijas valstiskuma vērtība un zināšanas par demokrātijas, tiesiskuma un aktīvas pilsoniskas stājas un atbildības vērtību joprojām ir vājas – tikai 6% aptaujāto minējuši, ka subjektīvo apmierinātību ar dzīvi nosaka tas, ka Latvija ir tiesiska valsts un tajā ir demokrātiska pārvaldes sistēma.

Tāpat, izvēloties Latviju raksturojošus apzīmējumus, tikai 14% izvēlējušies apzīmējumu „europeiska valsts”.

Veiktā aptauja liek domāt, ko darīt, lai vairotu sabiedrības zināšanas par demokrātiskas valsts un pilsoniskas sabiedrības pamatiem, rosinot iedzīvotājus pašiem aktīvāk piedalīties savas valsts veidošanā.

Dr.oec. Oļegs Krasnopjorovs, Latvijas Bankas ekonomists

Tikai puse aptaujāto ir apmierināti ar dzīvi Latvijā. Tas gan netraucē divām trešdaļām aptaujāto uzskatīt sevi par Latvijas patriotiem. Patriotisma izpausmes ir visai veselīgas: nebraukt prom no Latvijas īslaicīgu grūtību dēļ, radīt un audzināt bērnus, personīgi piedalīties valsts labklājības celšanā. Lai vai kā, bet īstermiņa ķibeles tiks

pārvarētas, un tās pārvarēsīm mēs – parastie cilvēki ar mūsu kopīgo sniegumu, nevis kāds mesija, kuram parādoties, valdība visu izdarīs mūsu vietā. Te, manuprāt, slēpjas tautas spēks un potenciāls.

43% aptaujāto neminēja vispār nevienu cilvēku ar vērā ņemamu ieguldījumu Latvijas labā. Šis rezultāts varētu šķist loģisks parlamentārai demokrātijai, kurā visi kritizē visus un tādējādi teju visu televīzijā manāmo cilvēku tēli ir ar melniem plankumiem. Tādējādi pastāv objektīvas grūtības nosaukt diženu cilvēku ar kristāltīru reputāciju.

Tai pašā laikā minētais rezultāts dod vielu pārdomām. Vecās paaudzes cilvēku autoritāte mazinās, bet jauni cilvēki, kas varētu kļūt par liela mēroga morālām autoritātēm sabiedrībai kopumā (neatkarīgi no sarunu valodas ģimenē), pagaidām nav redzami. Atliek tikai jautāt, vai pēc trīs gadiem, kad „DNB Latvijas barometra” pētījums tiks uzdots šāds jautājums atkārtoti, mēs tādus cilvēkus ieraudzīsim. Ja jā, tad visticamāk tie būs zinātnieki, sportisti vai mākslinieki, nevis politiķi.

Klāvs Sedlenieks, sociālantropologs, Rīgas Stradiņa universitātes lektors

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījums par asociācijām ar Latviju neraisa pārsteigumu, jo lielā mērā atspoguļo viedokļus, par kuru esamību bija zināms jau iepriekš. Tai pašā laikā atsevišķus rezultātus ir vērts komentēt. Vairums cilvēku ir apmierināti ar dzīvi Latvijā, tomēr satraukumu no valsts politiskā viedokļa raisa fakts, ka apmierinājuma pamatā ir ģeogrāfiski, estētiski un ekoloģiski apsvērumi (patīk zaļā un skaistā daba), kamēr politiskā vide izvirzās pirmajā vietā, kad runa ir par netīkamajām iezīmēm. Par spīti pēdējā laikā pat konstitūcijas līmenī paceltajām diskusijām par nacionāliem jautājumiem vai atsevišķām privātās dzīves iezīmēm, respondenti šīs problēmas neierindo starp būtiskākajām. Tas, iespējams, norāda, ka politiskais diskurss un publiskās cīņas ir ļoti tālas no pilsoņu ikdienas rūpēm un motivācijām un droši vien ir viens no iemesliem, kāpēc politiskais process tiek uzskatīts par nepatīkamu. Kaut arī izteiciens “es mīlu šo zemi, bet ne šo valsti” ieguvis atbalstu tikai no 14% aptaujāto, realitātē pilsoņu pieķeršanās Latvijai ir saistīta ar dabas krāšņumu. Ņemot vērā, ka politiskās iekārtas maiņa ekoloģiskos un ģeogrāfiskos pamatus nevar mainīt, šis ir ļoti nopietns atgādinājums politiķiem un tiesībsargiem par Latvijas kā politiskas vienības vājamajiem pamatiem.

Interesanti, ka no visām rīcībām, ko respondenti uzskata par patriotisma izpausmēm, visvairāk respondenti minējuši nebraukšanu projām īslaicīgu grūtību dēļ. Tātad patriotisms visvairāk izpaužas nevis kādā aktīvā rīcībā, bet gan pasīvā nedarīšanā. Pozitīvi, ka, salīdzinot ar 2011. gadu, ievērojami (no 34% uz 25%) pieaudzis to cilvēku skaits, kuri atzīmē 18. novembri kā svētkus. Droši vien daudziem būs pārsteigums ieraudzīt, ka aptuveni puse no krievvalodīgajiem respondentiem svin 18.novembri un katrs piektais svin šos svētkus arī mājās.

Ieva Strode, tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra „SKDS” sociālo un politisko projektu direktore

Vairākkārt jau ir izskanējis viedoklis, ka šogad valsts svētki – gan 11. novembris, gan 18. novembris – notiek ārpolitisko notikumu ēnā, pieminot situāciju Ukrainā un arī draudus Latvijai.

Ņemot vērā iepriekš sacīto, šķiet interesanti salīdzināt, ko par patriotismu domā tie, kuri mājās galvenokārt sarunājas latviešu valodā, un tie, kuri sarunājas krievu valodā.

Pirmais secinājums – atšķirības pastāv: jau, salīdzinot atbildes uz jautājumu, vai aptaujātie jūtas kā Latvijas patrioti, vērojams, ka sevi par tādiem uzskata 77% latviešu valodā runājošo (37% „noteikti uzskata”), bet krievu valodā runājošie - 51% (11% „noteikti uzskata”).

Jāpiebilst, ka, izvērtējot pētījuma rezultātus, abām grupām zināmā mērā atšķiras arī patriotisma izpratne – latviešu valodā runājošie biežāk norādījuši, ka būt patriotam nozīmē nebraukt prom no valsts īslaicīgu grūtību dēļ, svinēt oficiālos valsts svētkus, aizstāvēt savu valsti no ienaidniekiem, ja tas nepieciešams.

Ņemot vērā jau pieminēto ārējo draudu sabiezēšanu, interesanti atzīmēt, ka, salīdzinot ar laiku pirms trīs gadiem, pēdējā raksturojuma popularitāte ir mazinājusies. Turklāt – abās grupās: ja 2011.gadā 38% latviešu valodā runājošo par patriota pazīmi uzskatīja gatavību aizstāvēt valsti pret ienaidniekiem, tad 2014.gadā to atzina 31%. Tikmēr iedzīvotāju grupā, kuriem galvenā sarunvaloda ģimenē ir krievu valoda, pirms trīs gadiem šo pazīmi par vienu no galvenajiem patriotisma raksturojumiem atzina 36%, bet šogad – 23%.

Jāpiebilst, ka sabiedrībā kopumā biežāk par patriota pazīmi ir atzinusi gatavību svinēt oficiālos valsts svētkus: latviešu valodā runājošo vidū šīs atbildes minēšanas biežums trīs gadu laikā ir pieaudzis no 27% līdz 2014.gada novembrim

37%, un krievu valodā runājošo vidū tas ir nedaudz palielinājies - no 21% līdz 25%. Pētījuma rezultāti ļauj arī konstatēt, ka latviešu valodā runājošo vidū tādu iedzīvotāju īpatsvars, kas nesvin 18. novembri, ir sarucis no 27% līdz 25%, bet krievvalodīgo vidū no 45% līdz 34%. Turklāt krievvalodīgo grupā biežāk nekā pirms trīs gadiem norādīts uz to, ka tiek apmeklēti publiski pasākumi, tiek sekots līdzi tiem masu informācijas līdzekļos un svētki tiek svinēti mājās, darbā vai izglītības iestādē.

Tiesa, jāatzīmē, ka arī apmierināti ar dzīvi Latvijā krievu valodā runājošie ir bijuši retāk: ja no tiem, kas ģimenē galvenokārt lieto latviešu valodu, apmierināti ir 63% aptaujāto, tad no krievu valodā runājošajiem – 42%. Analizējot detalizētāk, jāsecina, ka neapmierinātība biežāk tiek izskaidrota ar sliktiem ienākumiem un sabiedrības viedokļa ignorēšanu. Slikta attiecība starp dažādu tautību cilvēkiem kā iemesls neapmierinātībai ar dzīvi Latvijā ir minētas salīdzinoši reti (jāpiebilst, ka 31% krievu valodā runājošo, kuri bija apmierināti ar dzīvi Latvijā, par vienu no iemesliem norādīja normālas attiecības starp dažādu tautību pārstāvjiem).

„DNB Latvijas barometra” Nr.74 aptaujas tehniskā informācija

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1004 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (121 izlases punkts)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 17.10.2014. līdz 30.10.2014.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU

	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas*	LR IeM PMLP Iedz. reģ. dati uz 07.02.2014.
KOPĀ	100.0	100.0	100.0

REĢIONS

Rīga	34.6	32.3	32.3
Pierīga	16.4	17.8	17.8
Vidzeme	10.8	10.1	10.1
Kurzeme	11.6	12.9	12.9
Zemgale	11.8	12.2	12.2
Latgale	14.9	14.7	14.7

DZIMUMS

Vīrieši	43.6	47.5	47.5
Sievietes	56.4	52.5	52.5

TAUTĪBA

Latvieši	60.3	58.3	58.3
Citi	39.7	41.7	41.7

VECUMS

18 - 24 g.v.	12.7	11.9	11.9
25 - 34 g.v.	18.8	20.6	20.6
35 - 44 g.v.	18.5	18.7	18.7
45 - 54 g.v.	16.2	19.1	19.1
55 – 74 g.v.	33.7	29.7	29.7

STATUSS

Strādājošie	58.1	60.7
Nestrādājošie	41.9	39.3

IZGLĪTĪBA

Pamatizglītība	13.8	13.9
Vidējā, vidējā profesionālā	57.8	58.4
Augstākā	28.4	27.8

PILSONĪBA

LR pilsoņi	82.0	81.6
Respondenti bez LR pilsonības	18.0	18.4

*Dati tika svērti pēc pazīmēm: reģions, tautība, dzimums, vecums.

„DNB Latvijas barometra” Nr.74 aptaujā izmantotā anketa

I DAĻA - INDIKATORI

N1. Vai, Jūsaprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

Pareizā	1
Nepareizā	2
Grūti pateikt/ NA	8

N2. Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

Pilnībā apmierināts	1
Drīzāk apmierināts	2
Drīzāk neapmierināts	3
Pilnībā neapmierināts	4
Grūti pateikt/ NA	8

N3. Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N4. Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

Uzlabojas	1
Pasliktinās	2
Nemainās	3
Grūti pateikt/ NA	8

N5. Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N6. Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N7. Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N8. Kādas, Jūsaprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsaprāt, tās ir...

Ļoti labas	1
Drīzāk labas	2
Viduvējas	3
Drīzāk sliktas	4
Ļoti sliktas	5
Grūti pateikt/ NA	8

II DAĻA – ASOCIĀCIJAS AR LATVIJU

M1. Vai Jūs esat apmierināts/-a ar dzīvi Latvijā?

Pilnīgi apmierināts/-a	1	Pāriet pie jautājuma M2
Drīzāk apmierināts/-a	2	
Drīzāk neapmierināts/-a	3	Pāriet pie jautājuma M3
Pilnīgi neapmierināts/-a	4	
Grūti pateikt/ NA	8	Pāriet pie jautājuma M4

M2. Kādi ir pieci būtiskākie faktori, kāpēc Jūs jūtaties apmierināts/-a ar dzīvi Latvijā?

(Izsniegt kartīti M2! Atzīmēt līdz 5 atbildēm!)

Iespējas iegūt normālus, labus ienākumus	1
Iespēja gūt panākumus (piemēram, veidot karjeru, kļūt populāram)	2
Pieņemams nodokļu slogs	3
Zems bezdarba līmenis, labas iespējas atrast darbu	4
Iespējas saņemt kvalitatīvu veselības aprūpi	5
Iespējas iegūt labu izglītību	6
Attīstīta kultūras dzīve	7
Labā infrastruktūra (ceļi, komunikācijas u.tml.)	8
Valsts ir drošībā	9
Tiek uzklaustīts un ņemts vērā sabiedrības viedoklis un vajadzības	10
Normālas attiecības starp dažādu tautību pārstāvjiem	11
Var iztikt bez korupcijas	12
Pie varas ir piemēroti cilvēki	13
Labā ekoloģiskā situācija, tīra vide	14
Skaista vide, daba	15
Demokrātiska pārvaldes sistēma, tiesiska valsts	16
Personisku iemeslu dēļ	17
Cits (norādīt kāds!)	18
Grūti pateikt/ NA	98

M3. Kas ir pieci būtiskākie faktori, kāpēc Jūs nejūtaties apmierināts/-a ar dzīvi Latvijā?

(Izsniegt kartīti M3! Atzīmēt līdz 5 atbildēm!)

Grūti vai nav iespējams gūt pieņemamus ienākumus	1	Sliktas attiecības starp dažādu tautību cilvēkiem	11
Mazas izredzes gūt panākumus	2	Liela korupcija	12
Liels nodokļu slogs	3	Pie varas ir nepiemēroti cilvēki	13
Bezdarbs, grūti atrast darbu	4	Slikta ekoloģiskā situācija	14
Nav pieejama kvalitatīva veselības aprūpe	5	Sapostīta, nolaista vide	15
Nav iespēju iegūt labu izglītību	6	Demokrātija un tiesiskums valstī darbojas slikti	16
Nav attīstīta kultūras dzīve	7	Personisku iemeslu dēļ	17
Vāja infrastruktūra (ceļi, komunikācijas u.tml.)	8	Cits (norādīt kāds!)	18
Valsts ir apdraudēta	9		
Politikā neņem vērā sabiedrības viedokli	10	Grūti pateikt/ NA	98

M4. Publiskajā telpā ir dzirdēti dažādi Latviju raksturojoši apzīmējumi. Kuri 3 apzīmējumi, Jūsprāt, visticšāk raksturo Latviju? (Izsniegt kartīti M4! Atzīmēt līdz 3 atbildēm!)

„Zaļa valsts” (skaista daba, tīra, sakopta vide)	1
Skaistāko sieviešu valsts	2
Valsts ar bagātu kultūru (tradīcijām, folkloru, svētkiem utt.)	3
Rīga - mazā Parīze	4
Eiropiska valsts	5
Austrumeiropas Šveice	6
„Veiksmes stāsts” (ar ironiju)	7
Veiksmes stāsts (bez ironijas)	8
Cilvēki, kuri mūždien ir neapmierināti un vairo citus savās problēmās	9
Korumpēta banānu valsts	10
Lai ko arī darītu, nekas tāpat nemainīsies	11
Iedzīvotāji izdzīvo, nevis dzīvo	12
Es mīlu šo zemi, bet nemīlu šo valsti	13
Neviens no šiem neraksturo	14
Grūti pateikt/ NA	98

M5. Kuri trīs no šiem aprakstiem, Jūsaprāt, vislabāk raksturo, ko nozīmē būt Latvijas patriotam?

(Izsniegt kartīti M5! Atzīmēt līdz 3 atbildēm!)

Svinēt oficiālos valsts svētkus	1
Nebraukt prom no Latvijas ģimenes grūtību dēļ	2
Aizstāvēt savu valsti no ienaidniekiem, ja tas nepieciešams	3
Pārzināt savas valsts vēsturi	4
Radīt un audzināt bērnus	5
Tiekoties ar citu valsti iedzīvotājiem, ar lepnumu uzsvērt, ka esi no Latvijas	6
Apzinīgi strādāt un maksāt nodokļus, personiski piedaloties valsts labklājības celšanā	7
Cits variants <i>(norādīt!)</i>	8
Grūti pateikt/ NA	98

M6. Vai Jūs sevi uzskatāt par Latvijas patriotu?

Noteikti uzskatu	1
Drīzāk uzskatu	2
Drīzāk neuzskatu	3
Noteikti neuzskatu	4
Grūti pateikt/ NA	8

M7. Sakiet, lūdzu, vai Jūs svinat Latvijas Republikas proklamēšanas dienu 18. novembrī, un ja svinat, tad kā? *(Atzīmēt visus piemērotos atbilstošu variantus!)*

Svinu mājās	1
Apmeklēju publiskus pasākumus (piem., koncertus, uzrunas, svētku salūtu)	2
Sekoju līdzī svētku pasākumiem masu informācijas līdzekļos (televīzijā, radio, internetā u.c.)	3
Piedalos pasākumos par godu svētkiem darba vietā vai izglītības iestādē	4
Svinu citādi <i>(norādīt, kā!)</i>	5
Nesvinu 18.novembri	6
Grūti pateikt/ NA	8

M8. Iedomājieties, ka 18.novembrī notiek svinīgs pasākums, kur tiek godināti cilvēki par viņu ieguldījumu Latvijas labā. Kurus 3 cilvēkus Jūs ieteiktu godināt šādā pasākumā? *(Lūdzu, norādiet VĀRDU, UZVĀRDU un DARBĪBAS JOMU!)*

- _____
- _____
- _____

Papildu informācija:

Teika Lapsa

DNB bankas sabiedrisko attiecību vadītāja

Tel. 29161561

E-pasts: teika.lapsa@dnb.lv